महावीर महाविद्यालय , कोल्हापूर

बी.ए.भाग - ३ : B.A.PART 3

अभ्यासक्रम : SYLLABUS

JUNE 2023-24 ONWARD

मराठी अभ्यास मंडळ

Board of Studies in Marathi

पसंतीवर आधारित श्रेयांक पद्धती

Choice based credit system

सत्र ५ Semester No.V: अभ्यासपत्रिका क्र.VII

Discipline Specific Elective (DSC- C7) Marathi Paper No VII

विद्याशाखीय विशेष गाभा (DSC-C7) अभ्यासपत्रिका क्र.VII

साहित्य विचार

उद्दिष्टे :

१. पौर्वात्य, पाश्चात्त्य व आधुनिक भारतीय साहित्यशास्त्राचे स्वरूप समजून घेणे.

२. ललित व ललितेतर साहित्याचे स्वरूप समजून घेणे.

३. साहित्य प्रयोजनांचे आकलन करून घेणे.

४. साहित्याची निर्मितिप्रक्रिया आणि त्याचे स्वरूप आकलन करून घेणे.

५. साहित्य अभिरुची समजून घेणे.

अभ्यासक्रमाचा विशिष्ट परिणाम (Programme specific outcomes)

१ साहित्य

१.विद्यार्थ्यांमध्ये भारतीय साहित्याची वाड्मयाची अभिरूची निर्माण होईल.

१.विद्यार्थ्यांना विविध प्राचीन भारतीय साहित्य अभ्यासकांचा परिचय होईल.

३. विद्यार्थ्यांना साहित्य शास्त्राविषयी आत्मीयता निर्माण होईल.

४. विद्यार्थ्यांना भारतीय व पाश्चात्य व आधुनिक साहित्यशास्त्राचीओळख होईल.

भाषा :-

१. विद्यार्थ्यांना रोजगाराच्या संधी निर्माण होतील.

२. विद्यार्थी साहित्य संकल्पना, सिद्धांत व पाश्च्यात्य साहित्य संकल्पना आत्मसात करतील.

३. विद्यार्थी भारतीय साहित्य शास्त्रीय संकल्पनांच्या अध्ययन कला आत्मसात करतील .

१.५ अभ्यासक्रम परिणाम (Programme Outcome) :- विद्यार्थ्यांना प्राचीन भारतीय साहित्याची नव्याने ओळख होईल. भारतीय साहित्य शास्त्रीय साहित्याच्या अभ्यासाने विद्यार्थ्यांचे विचार प्रगल्भ होतील. भारतीय साहित्य शास्त्रीय भाषिक बारकावे समजतील. भारतीय साहित्याची आवड त्यांच्या मनामध्ये निर्माण होईल.

विद्यार्थी दर्जेदार साहित्य आत्मसात करू शकेल. भारतीय साहित्य शास्त्रीय संकल्पनाची जाणीव विद्यार्थ्यांना होईल.

१.६. अभ्यासक्रम कालावधी (Programme Duration) :- B.A. हा तीन वर्षाचा अभ्यासक्रम असून तो सहा सत्रामध्ये चालतो. प्रत्येक सत्रामध्ये सहा अभ्यासपत्रिका अभ्यासाला असतात आणि हा अभ्यासक्रम सीबीसीएस पद्धतीनुसार चालविला जातो.

१.७. तृतीय वर्ष अभ्यासक्रम कालावधी **(Programme Duration) :-** तृतीय वर्ष अभ्यासक्रमामध्ये दोन सेमिस्टर परीक्षा असतात. प्रत्येक सत्रात प्रत्येक पेपरसाठी अंतर्भूत सेमिस्टर परिक्षा ४० गुणांची आणि १० गुण अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षा

१.८. अंतर्गत मूल्यमापन (Modes of Internal Evaluation)- असाईनमेंट, ट्यूटोरियल, प्रस्तुतीकरण, बहुविकल्प प्रश्न, तोंडी परीक्षा, प्रकल्प इ. साठी विद्यार्थ्यांना उपस्थित राहणे अनिवार्य आहे.

१.९. अध्यापन माध्यम - मराठी

अभ्यासक्रम

अ.क्र. **Sr.No**	**घटक** **Topic**	**अध्यापन तासिका** **Teaching Hours**	**श्रेयांक** **Credit**
विभाग १ Module 1	**साहित्याचे स्वरूप** ■**साहित्याच्या व्याख्या** • **पौर्वात्य -** भामह, मम्मट, आनंदवर्धन, विश्वनाथ • **पाश्चात्त्य** - वर्डस्वर्थ, कोहोप, मॅथ्यू अर्नोल्ड, कार्लाइल - • **आधुनिक -** विनोबा भावे, अ. वा. कुलकर्णी, गंगाधर गाडगीळ, वि. ना. ढवळे, ■ ललित व ललितेतर साहित्य ■ ललित साहित्यातून व्यक्त होणाऱ्या अनुभवांचे विशेष- संवेदनात्मकता, भावनात्मकता, वैचारिकता, सेंद्रियता, सूचकता, विशिष्टता, विश्वात्मकता	१५	१
अ.क्र. **Sr.No**	**घटक** **Topic**	**अध्यापन तासिका** **Teaching Hours**	**श्रेयांक** **Credit**
विभाग २	**साहित्याचे प्रयोजन** **•प्रयोजन म्हणजे काय ?** **•प्रयोजन आणि परिणाम यातील फरक**		

Module 2	■ **साहित्याची प्रयोजने :** १) यश किंवा कीर्ती २) व्यवहारज्ञान ३) आनंद ४) उद्बोधन ५) आत्माविष्कार ६) जिज्ञासापूर्ती ७) जीवनानुभूती ८) इच्छापूर्ती अथवा स्वप्नरंजन ९) पलायनवाद (Escapism)	१५	१
विभाग ३ Module 3	**साहित्यनिर्मितीची कारणे** **•साहित्यनिर्मितीचे स्वरूप** **•साहित्यनिर्मितीची कारणे** १) **प्रतिभा स्वरूप व वैशिष्ट्ये** (प्रतिभाव्यापार, प्रतिभेचे अलौकिकत्व, अपूर्वनिर्मितिक्षम प्रतिभा, प्रतिभा ही वेडाची बहीण) २) बहुश्रुतता ३) अभ्यास ४) भावनात्मकता ५) संवेदनशीलता ६) उत्प्रेक्षा ७) चमत्कृती ८) स्वास्थ्य (शारीरिक, मानसिक) ९) साहित्यिकाचा जीवनविषयक दृष्टिकोण	१५	१
विभाग ४ Module 4	**साहित्याची अभिरुची** **•अभिरुची म्हणजे काय ?** **•अभिरुचीचे स्वरूप** १) लेखक २) वाचक ३) समीक्षक **• अभिरुची नियत करणारे घटक** १)सांस्कृतिक पर्यावरण २) आर्थिक पर्यावरण ३) वाङ्मय पर्यावरण ४) प्रकाशक	१५	१

*** प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी ***

Pattern of Question Paper

एकूण गुण ४० Total Marks-40

प्रश्न १	**योग्य पर्याय निवडा**	**१० गुण**
प्रश्न २	**अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न**	**१० गुण**
प्रश्न ३	**अंतर्गत विकल्पासह लघुत्तरी प्रश्न (तीन पैकी दोन)**	**१० गुण**
प्रश्न ४	**टीपा लिहा (चार पैकी दोन)**	**१० गुण**

सूचना : **१. विभाग चार वर वस्तुनिष्ठ प्रश्न असणार नाहीत.**

२. अंतर्गत मूल्यमापनाकरिता सेमिनारसाठी दहा गुण आहेत.

सेमिनार विषय •

१. विविध साहित्य प्रकारातील कोणत्याही एका चे साहित्यकृतीचे रसग्रहण करून सादरीकरण करणे.

२. मराठी भाषेतील एका चित्रपट वा नाटकाचे परीक्षण करून सादरीकरण करणे.

मूलभूत वाचन

१. जोग, रा. श्री. — अभिनव काव्यप्रकाश, व्हीनस प्रकाशन, पुणे, आवृत्ती ७ वी, १९७५

२. गाडगीळ, स. रा. — काव्यशास्त्रप्रदीप, व्हीनस प्रकाशन, पुणे, आवृत्ती ४ थी, जानेवारी, १९९३

३. गोविलकर, लीला — भारतीय साहित्यविचार, स्नेहवर्धन, पुणे, २००३

४. वाळंबे, मो. रा. — सुगम मराठी व्याकरण, नितीन प्रकाशन, पुणे

५. देशपांडे, अ. ना. (संपा.) — विनोबांची साहित्यदृष्टी, परमधाम प्रकाशन, पवनार, वर्धा, १९७५

६. कुलकर्णी, अ. वा. — साहित्यविचार, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, आ. दु. १९९७

७. गाडगीळ, गंगाधर — खडक आणि पाणी, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९६०.

८. ढवळे, वि. ना. — साहित्याचे तत्त्वज्ञान, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे

पूरक वाचन:

१. उपासे, शिवशंकर — काव्यशास्त्र परिचय, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर, २०१३

२. कंगले, र. पं. — प्राचीन काव्यशास्त्र, मौज प्रकाशन, मुंबई, १९७४

३. देशमुख, मा. गो. — मराठीचे साहित्यशास्त्र, (ज्ञानेश्वर ते रामदास)

४. डॉ. नगेंद्र — भारतीय काव्यशास्त्राचे मूळ प्रश्न, सुविचार, नागपूर, पुणे, १९६७ (अनुवादक: शैलजा करंदीकर)

संदर्भ ग्रंथ :

१. जाधव, उदय — काव्यशास्त्र : आकलन आणि आस्वाद ,लोकपाल पब्लिकेशन , औरंगाबाद , प्रथमावृत्ती ५ सप्टेंबर, २०१३

२. पुंडे, दत्तात्रय व तावरे, स्नेहल (संपा.) — साहित्य विचार, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, प्रथमावृत्ती, फेब्रुवारी, १९९५

३. पाटील, म. सु. — भारतीयांचा साहित्यविचार, चेतश्री प्रकाशन, अमळनेर

४. वासमकर, वि. दा. — मराठीतील कलावादी समीक्षा, अक्षरदीप प्रकाशन, कोल्हापूर, आ. प. २०१८

५. करंदीकर, गो. वि. — ॲरिस्टॉटलचे काव्यशास्त्र, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई

६. जाधव, मा. मा. — अक्षरगाथा (मराठी साहित्यविचार विशेषांक) मासिक, नांदेड, एप्रिल, २०१४

महावीर महाविद्यालय , कोल्हापूर

बी.ए.भाग - ३ : B.A.PART 3

अभ्यासक्रम : SYLLABUS

JUNE 2023-24 ONWARD

मराठी अभ्यास मंडळ

Board of Studies in Marathi

पसंतीवर आधारित श्रेयांक पद्धती

Choice based credit system

सत्र ६ Semester No.VI: अभ्यासपत्रिका क्र. XII

Discipline Specific Elective (DSC- C12) Marathi Paper No XII

विद्याशाखीय विशेष गाभा (DSC- C12) अभ्यासपत्रिका क्र. XII

साहित्य विचार

उद्दिष्टे :

१. शब्दशक्तींचे आकलन करून घेणे.

२. साहित्यातील रसाचे स्वरूप व रसप्रक्रिया समजून घेणे.

३. निर्मितीच्या आनंदाची मीमांसा करणे.

४. व्यवहार भाषा, शास्त्रभाषा आणि साहित्यभाषा यांतील भेद समजून घेणे.

५. साहित्यभाषेचे आकलन करून घेणे.

६. भाषेतील छंद व अलंकार यांचा अभ्यास करणे.

अभ्यासक्रमाचा विशिष्ट परिणाम (Programme specific outcomes)

१ साहित्य

१.विद्यार्थ्यांमध्ये भारतीय साहित्याची वाड्मयाची अभिरूची निर्माण होईल.

१.विद्यार्थ्याना विविध प्राचीन भारतीय साहित्य अभ्यासकांचा परिचय होईल.

३. विद्यार्थ्याना साहित्य शास्त्राविषयी आत्मीयता निर्माण होईल.

४. विद्यार्थ्याना भारतीय व पाश्चात्य व आधुनिक साहित्यशास्त्राचीओळख होईल.

भाषा :-

४. विद्यार्थ्याना रोजगाराच्या संधी निर्माण होतील.

५. विद्यार्थी साहित्य संकल्पना, सिद्धांत व पाश्च्यात्य साहित्य संकल्पना आत्मसात करतील.

६. विद्यार्थी भारतीय साहित्य शास्त्रीय संकल्पनांच्या अध्ययन कला आत्मसात करतील .

१.५ अभ्यासक्रम परिणाम (Programme Outcome) :- विद्यार्थ्यांना प्राचीन भारतीय साहित्याची नव्याने ओळख होईल. भारतीय साहित्य शास्त्रीय साहित्याच्या अभ्यासाने विद्यार्थ्यांचे विचार प्रगल्भ होतील. भारतीय साहित्य शास्त्रीय भाषिक बारकावे समजतील. भारतीय साहित्याची आवड त्यांच्या मनामध्ये निर्माण होईल. विद्यार्थी दर्जेदार साहित्य आत्मसात करू शकेल. भारतीय साहित्य शास्त्रीय संकल्पनाची जाणीव विद्यार्थ्यांना होईल.

१.६. अभ्यासक्रम कालावधी (Programme Duration) :- B.A. हा तीन वर्षाचा अभ्यासक्रम असून तो सहा सत्रामध्ये चालतो. प्रत्येक सत्रामध्ये सहा अभ्यासपत्रिका अभ्यासाला असतात आणि हा अभ्यासक्रम सीबीसीएस पद्धतीनुसार चालविला जातो.

१.७. तृतीय वर्ष अभ्यासक्रम कालावधी **(Programme Duration) :-** तृतीय वर्ष अभ्यासक्रमामध्ये दोन सेमिस्टर परीक्षा असतात. प्रत्येक सत्रात प्रत्येक पेपरसाठी अंतर्भूत सेमिस्टर परिक्षा ४० गुणांची आणि १० गुण अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षा

१.८. अंतर्गत मूल्यमापन (Modes of Internal Evaluation)- असाईनमेंट, ट्यूटोरियल, प्रस्तुतीकरण, बहुविकल्प प्रश्न, तोंडी परीक्षा, प्रकल्प इ. साठी विद्यार्थ्यांना उपस्थित राहणे अनिवार्य आहे.

१.९. अध्यापन माध्यम - मराठी

अभ्यासक्रम

अ.क्र. Sr.No	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	**शब्दशक्ती** ■ **शब्दशक्ती म्हणजे काय ?** १) **अभिधा** - व्याखा, स्वरूप व प्रकार (योग, रूढी, योगरूढी) २) **लक्षणा** - व्याख्या, स्वरूप - • **लक्षणेस आवश्यक गोष्टी** अ) मुख्यार्थबाध ब) मुख्यार्थ लक्ष्यार्थ संबंध क) रूढी व प्रयोजन • **लक्षणेचे महत्त्व** ३) **व्यंजना** - व्याख्या, स्वरूप • **व्यंजनेचे मुख्य दोन प्रकार** अ) शाब्दी व्यंजना ब) आर्थी व्यंजना • **व्यंजनेचे साहित्यातील महत्त्व**	१५	१

अ.क्र. Sr.No	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग २ Module 2	**रसविचार** **• रस म्हणजे काय ?** **• स्थायिभाव व रस** **• भरताचे रससूत्र** **• करुणरसानंद** १) केवलानंदवाद २) विरेचन (कॅथार्सिस)	१५	१
विभाग ३ Module 3	**साहित्याची भाषा** १) व्यवहारभाषा, शास्त्रभाषा व साहित्यभाषा : साम्यभेद २) साहित्याचे माध्यम भाषा ३) साहित्य भाषेचे सौंदर्य ४) साहित्य भाषेची विविधता	१५	१
विभाग ४ Module 4	**अलंकार व पद्य रचना** **अ) पद्य रचनेचे प्रकार -** १) अभंग २) भारुड ३) लावणी ४) दशपदी ५) हायकू **ब) अलंकार -** १) अतिशयोक्ती २) उपमा ३) रूपक (व्याख्या , स्वरूप व उदाहरणे अपेक्षित)	१५	१

*** प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी ***

Pattern of Question Paper

एकूण गुण ४० **Total Marks-40**

प्रश्न १	**योग्य पर्याय निवडा**	**१० गुण**
प्रश्न २	**अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न**	**१० गुण**
प्रश्न ३	**अंतर्गत विकल्पासह लघुत्तरी प्रश्न (तीन पैकी दोन)**	**१० गुण**
प्रश्न ४	**अलंकार व छंद (चार पैकी दोन)**	**१० गुण**

सूचना :

१. विभाग चार वर वस्तुनिष्ठ प्रश्न असणार नाहीत.

२. गटप्रकल्पासाठी अंतर्गत मूल्यमापनाकरिता प्रती विद्यार्थ्यास दहा गुण आहेत.

गटप्रकल्प विषय

१. साहित्यनिर्मितिप्रक्रिया संदर्भात कोणत्याही एका साहित्यिकाची मुलाखत घेणे.

मूलभूत वाचन

१. जोग, रा. श्री.	अभिनव काव्यप्रकाश, व्हीनस प्रकाशन, पुणे, आवृत्ती ७ वी, १९७५
२. गाडगीळ, स. रा.	काव्यशास्त्रप्रदीप, व्हीनस प्रकाशन, पुणे, आवृत्ती ४ थी, जानेवारी, १९९३
३. वाटवे के.ना	रसविमर्श , नवीन किताबखाना, पुणे, १९४२
४. वाळंबे, मो. रा.	सुगम मराठी व्याकरण, नितीन प्रकाशन, पुणे
५. नेमाडे, भालचंद्र	साहित्याची भाषा , साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद , आ.दु.१९९८

पूरक वाचन:

१. जोशी पं.महादेवशास्त्री	सुलभ काव्यशास्त्र ,एस.जगन्नाथ आणि कं, पुणे
२. उपासे, शिवशंकर	काव्यशास्त्र परिचय, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर, २०१३
३. जाधव, उदय	काव्यशास्त्र : आकलन आणि आस्वाद ,लोकपाल पब्लिकेशन , औरंगाबाद , प्रथमावृत्ती ५ सप्टेंबर, २०१३
३. देशमुख, मा. गो.	मराठीचे साहित्यशास्त्र, (ज्ञानेश्वर ते रामदास)
४. शिरवाडकर, के.रं	साहित्यवेध, मेहता पब्लिकेशन हाउस , पुणे ,प्रथमावृत्ती, जानेवारी ,१९९८

संदर्भ ग्रंथ :

१. कुरुंदकर, नरहर	रससूत्र , इंद्रायणी साहित्य , पुणे .
२. सोनार,ब.लु.	भारतीय साहित्य विचार ,प्रज्ञा,अमळनेर ,१९८८.
३. पाटील, म. सु.	भारतीयांचा साहित्यविचार, चेतश्री प्रकाशन, अमळनेर.
४.मोरे, मोरेश्वर सखाराम	मराठी व्याकरण, चित्रशाळा, पुणे,१९७०.
५. वासमकर, वि. दा.	मराठीतील कलावादी समीक्षा, अक्षरदीप प्रकाशन, कोल्हापूर, आ. प. २०१८
६. तुकदेव,रोहिणी	ओवी छंद : रूप आणि अविष्कार , प्रतिमा प्रकाशन, पुणे
७. हिरेमठ, राजशेखर	मराठी व्याकरण परिचय मेहता पब्लिकेशन हाउस , पुणे ,१९८८
८. जाधव, मा. मा.	अक्षरगाथा (मराठी साहित्यविचार विशेषांक) मासिक, नांदेड, एप्रिल, २०१४

महावीर महाविद्यालय, कोल्हापूर

MAHAVEER MAHAVIDYALAYA, KOLHAPUR

मराठी अभ्यास मंडळ

Board of Studies in Marathi

पसंतीवर आधारित श्रेयांक पद्धती

Choice Based Credit System

बी. ए. भाग - ३ : B.A. Part-III

अभ्यासक्रम : Syllabus

June, 2023 on ward

सत्र - ५ : Semister- 5 : अभ्यासपत्रिका क्र. VIII

Discipline Specific Elective (DSE-E2)

विद्याशाखीय विशेष निवड (DSE - E2)

मराठी भाषा व भाषाविज्ञान

उद्दिष्टे :

१. भाषोत्पत्तीचा अभ्यास करणे.

२. भाषाविज्ञानाचा परिचय करून घेणे.

३. भाषाविज्ञान आणि मराठी भाषा यांचा सहसंबंध जाणून घेणे

४. मराठीचा उगमकाळ जाणून घेणे

५. मराठी भाषेची वर्णव्यवस्था समजून घेणे

अभ्यासक्रमाचा विशिष्ट परिणाम (Programme specific outcomes)

१ साहित्य

१. विद्यार्थ्यांमध्ये भाषिक अभ्यासाची अभिरूची निर्माण होईल.

२. विद्यार्थ्यांना विविध भाषा उत्पत्ती सिद्धांतांचा परिचय होईल.

३. विद्यार्थ्यांना मराठी भाषेच्या उगम काळाचे संदर्भ शोधता येतील.

४. विद्यार्थ्यांना मराठी वर्णमालेची ओळख होईल.

भाषा :-

१. विद्यार्थ्यांना मराठी भाषाविषयी रोजगाराच्या संधी निर्माण होतील.

२. विद्यार्थी भाषेचा इतिहास, उत्पत्ती, वर्णमाला यांचे आत्मसात करतील.

३. विद्यार्थी भाषा अभ्यासाचा नवा दृष्टीकोन आत्मसात करतील .

१.५ अभ्यासक्रम परिणाम (Programme Outcome) :- विद्यार्थ्यांना भाषा अभ्यासाची नव्याने ओळख होईल. भाषा अभ्यासाने विद्यार्थ्यांचे विचार प्रगल्भ होतील. भाषिक अभ्यासाचे बारकावे

समजतील. भाषा अभ्यासाची आवड त्यांच्या मनामध्ये निर्माण होईल. विद्यार्थी भाषेच्या अभ्यासाच्या मुलभूत गोष्टी शकेल.

१.६. अभ्यासक्रम कालावधी (Programme Duration) :- B.A. हा तीन वर्षांचा अभ्यासक्रम असून तो सहा सत्रामध्ये चालतो. प्रत्येक सत्रामध्ये सहा अभ्यासपत्रिका अभ्यासाला असतात आणि हा अभ्यासक्रम सीबीसीएस पद्धतीनुसार चालविला जातो.

१.७. तृतीय वर्ष अभ्यासक्रम कालावधी **(Programme Duration) :-** तृतीय वर्ष अभ्यासक्रमामध्ये दोन सेमिस्टर परीक्षा असतात. प्रत्येक सत्रात प्रत्येक पेपरसाठी अंतर्भूत सेमिस्टर परिक्षा ४० गुणांची आणि १० गुण अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षा

१.८. अंतर्गत मूल्यमापन (Modes of Internal Evaluation)- असाईनमेंट, ट्युटोरियल, प्रस्तुतीकरण, बहुविकल्प प्रश्न, तोंडी परीक्षा, प्रकल्प इ. साठी विद्यार्थ्यांना उपस्थित राहणे अनिवार्य आहे.

१.९. अध्यापन माध्यम - मराठी

अभ्यासक्रम : Syllabus

अ. क्र. Sr. No.	**घटक** **Topic**	**अध्यापन तासिका** **Teaching Hours**	**श्रेयांक** **Credit**
विभाग १ Module I	**भाषोत्पत्ती विचार** • भाषेची उत्पत्ती - ईश्वरनिर्मित, राजानिर्मित, समाजनिर्मित • भाषेच्या उत्पत्तीच्या उपपत्ती / सिद्धांत १. इंगित (Gesture) २. मुखाभिनय (Oral Gesture) ३. अनुकरण (Bow-Bow) ४. रणन (Ding Dong) ५. भावनाभिव्यक्ती (Pooh-Pooh) ६. श्रमपरिहार (Yo-he-Yo) ७. प्रेमगानमूलक (Sing-Song)	**१५**	१

	८. संपर्क (Contact) ९. क्रीडासक्ती (Play-Way) १०. समन्वय उपपत्ती / सिद्धांत		
विभाग २ Module II	**भाषेचे स्वरूप, व्याख्या आणि वैशिष्ट्ये** **भाषा म्हणजे काय ?** **भाषेच्या व्याख्या** : कृ. पां. कुलकर्णी, ना. गो. कालेलकर, श्री. न. गजेंद्रगडकर **भाषेचे स्वरूप :** समाजव्यवहाराचे साधन, ध्वनिमाध्यमता, प्रतीकात्मकता, संकेतबद्धता, भाषा - एक पद्धती, भाषा मानवी आहे. • **सी. एफ. हॉकेटने सांगितलेली भाषेची सात वैशिष्ट्ये** दुहेरीपण, निर्मितिक्षमता, कार्यकारण संबंधाचा अभाव, यादृच्छिकता, अदलाबदलीची शक्यता, विशिष्टीकरण, स्थलकालातीतता, सांस्कृतिक संक्रमण या शिवाय - सामाजिक संस्था, अर्जित भाषा, रैखिकता, परिवर्तनशीलता, इ. वैशिष्ट्यांचा विचार	१५	१
विभाग ३ Module III	**मराठीचा उगमकाळ** • ऐतिहासिक भाषाविज्ञान • महाराष्ट्र : देश आणि भाषा • पूर्वभाषांचे संस्कार • उगमकाळ ठरविण्याची साधने • ग्रंथ- अभिजात मराठी भाषा समिती अहवाल २०१३ नुसार गाथासप्तशती ग्रंथापासून प्रारंभ ते इतर ग्रंथ • शिलालेख, ताम्रपट- अद्ययावत शिलालेखांचा समावेश	१५	१

विभाग ४ Module IV	**मराठीची वर्णमाला** • ध्वनी व वर्ण, मराठीची वर्णमाला, पारंपरिक स्वर व त्यांचे वर्गीकरण • स्वरांचे ध्वनिशास्त्रदृष्ट्या व उच्चारण स्थानानुसार विश्लेषण • स्वरांचे प्रकार ह्रस्व, दीर्घ, सिद्ध, साधित, सजातीय, विजातीय • मराठीची स्वर संख्या (पारंपरिक व नवीन) • मराठीतील व्यंजन विचार • व्यंजनांचे प्रकार १. स्पर्श व्यंजने २. कठोर व मृदू व्यंजने ३. अल्पप्राण व महाप्राण ४. अनुनासिके ५ तालव्य व्यंजने ६. अंतःस्थ व्यंजने ७. उष्म व्यंजने ८ संयुक्त व्यंजने ९ मृर्धन्य • मराठीची व्यंजन संख्या (पारंपरिक व नवीन) • मराठीची वर्ण संख्या निश्चितीकरण	१५	१

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी

एकूण गुण- ४० : Total Marks 40

प्रश्न १	योग्य पर्याय निवडा	१० गुण
प्रश्न २	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	१० गुण
प्रश्न ३	अंतर्गत विकल्पासह लघुत्तरी प्रश्न (तीन पैकी दोन)	१० गुण
प्रश्न ४	टिपा लिहा (चार पैकी दोन)	१० गुण

टीप : योग्य पर्याय निवडा (बहुपर्यायी प्रश्न) हा प्रश्न विभाग १,२ आणि ४ वर असेल.

सूचना :

१. अंतर्गत मूल्यमापनाकरिता सेमिनारसाठी दहा गुण आहेत.

मूलभूत वाचन :

१. जोशी, प्र. न. - सुबोध भाषाशास्त्र, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे

२. गवळी, अनिल - भाषाविज्ञान आणि मराठी भाषा, हिरण्यकेशी प्रकाशन, कोल्हापूर
३. धोंगडे, रमेश- भाषा आणि भाषाविज्ञान, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे
४. कानडे, मु. श्री. (संपा.)- मराठीचा भाषिक अभ्यास, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
५. गजेंद्रगडकर, श्री. न.- भाषा आणि भाषाशास्त्र, व्हीनस प्रकाशन, पुणे
६. हिरेमठ, राजशेखर- मराठी व्याकरण परिचय, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे
9. Hocket C.F.- A course in Modern Linguistics, Oxford, New York, 1958
१०. शासन व्यवहारातील अद्ययावत वर्णमालासंबंधी शासन निर्णय दि. ६ नोव्हेंबर, २००९.
११. देवनागरी लिपी आणि मराठी वर्णमाला, शिवाजी विद्यापीठ मराठी शिक्षक संघ, कोल्हापूर.

पूरक वाचन :

१. कुलकर्णी, कृ.पां. - मराठी भाषा : उद्गम आणि विकास, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे
२. मालशे, मिलिंद - आधुनिक भाषाविज्ञान : सिद्धांत आणि उपयोजन, लोकवाङ्मयगृह, मुंबई
३. कुलकर्णी, सुलक्षणा व कुबेर, वसंत - भाषाविज्ञान परिचय, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर
४. दामले, मो. के. - शास्त्रीय मराठी व्याकरण, दामोदर सावळाराम आणि मंडळी, पुणे

संदर्भ ग्रंथ :

१. मालशे, पुंडे, सोमण (संपा.) - भाषाविज्ञानपरिचय, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे
२. पुंडे, द. दि. - सुलभ भाषाविज्ञान, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
३. कदम, महेंद्र - मराठीचे वर्णनात्मक भाषाविज्ञान, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
४. काळे, कल्याण/सोमण, अंजली (संपा.) - आधुनिक भाषाविज्ञान, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे
५. पाटील, व्ही. एन. - सुलभ भाषाविज्ञान व मराठी व्याकरण, प्रशांत पब्लिकेशन्स, जळगाव, २०१६
६. भांड, बाबा व मगर, , राजेंद्र- भाषा आणि साहित्य, माझी भूमिका सयाजीराव गायकवाड, महाराजा सयाजीराव गायकवाड संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, औरंगाबाद, २०२०
७. लामतुरे, प्रज्ञा- ग्रामीण बोलीभाषेचे वैभव, संस्कृती प्रकाशन, पुणे, २०१२
८. जाधव, मा. मा. (संपा.) अक्षरगाथा (मराठी भाषा विशेषांक), मासिक, नांदेड, ऑक्टोबर, २०१३

महावीर महाविद्यालय, कोल्हापूर

MAHAVEER MAHAVIDYALAYA, KOLHAPUR

मराठी अभ्यास मंडळ

Board of Studies in Marathi

पसंतीवर आधारित श्रेयांक पद्धती

Choice Based Credit System

बी. ए. भाग - ३ : B.A. Part-III

अभ्यासक्रम : Syllabus

June, 2023 onward

सत्र - ६ : Semister - 6 : अभ्यासपत्रिका क्र. XIII

Discipline Specific Elective (DSE-E127)

विद्याशाखीय विशेष निवड (DSE – E127)

मराठीभाषा व भाषाविज्ञान

उद्दिष्टे :

१. ध्वनीपरिवर्तनाची कारणे व प्रकार यांची माहिती करून घेणे

२.अर्थपरिवर्तनाची कारणे व प्रकार यांची माहिती करून घेणे.

३.शब्दांच्या जाती समजून घेणे.

४.प्रमाणभाषेचे स्वरूप व विशेष अभ्यासणे.

५.बोलींचे स्वरूप व विशेष समजून घेणे.

६.मराठी भाषेबद्दलची विद्यार्थ्यांची आवड विकसित करणे.

अभ्यासक्रमाचा विशिष्ट परिणाम (Programme specific outcomes)

१ साहित्य

१. विद्यार्थ्यांमध्ये भाषिक अभ्यासाची अभिरूची निर्माण होईल.

२. विद्यार्थ्यांना ध्वनिपरिवार्तन व अर्थपरिवर्तन या संकल्पना समजून घेता येतील.

३. विद्यार्थ्यांना मराठी भाषेच्या व्याकरणाचे संदर्भ शोधता येतील.

४. विद्यार्थ्यांना मराठी बोलींची ओळख होईल.

भाषा :-

४. विद्यार्थ्यांना मराठी भाषाविषयी रोजगाराच्या संधी निर्माण होतील.

५. विद्यार्थी भाषेचा व्याकरण विचार, बोली विचार यांचे आत्मसात करतील.

६. विद्यार्थी भाषा अभ्यासाचा नवा दृष्टीकोन आत्मसात करतील .

१.५ अभ्यासक्रम परिणाम (Programme Outcome) :- विद्यार्थ्यांना भाषा अभ्यासाची नव्याने ओळख होईल. भाषा अभ्यासाने विद्यार्थ्यांचे विचार प्रगल्भ होतील. भाषिक अभ्यासाचे बारकावे

समजतील. भाषा व बोली अभ्यासाची आवड त्यांच्या मनामध्ये निर्माण होईल. विद्यार्थी भाषेच्या व बोली अभ्यासाच्या मुलभूत गोष्टी शकेल.

१.६. अभ्यासक्रम कालावधी (Programme Duration) :- B.A. हा तीन वर्षाचा अभ्यासक्रम असून तो सहा सत्रामध्ये चालतो. प्रत्येक सत्रामध्ये सहा अभ्यासपत्रिका अभ्यासाला असतात आणि हा अभ्यासक्रम सीबीसीएस पद्धतीनुसार चालविला जातो.

१.७. तृतीय वर्ष अभ्यासक्रम कालावधी **(Programme Duration) :-** तृतीय वर्ष अभ्यासक्रमामध्ये दोन सेमिस्टर परीक्षा असतात. प्रत्येक सत्रात प्रत्येक पेपरसाठी अंतर्भूत सेमिस्टर परिक्षा ४० गुणांची आणि १० गुण अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षा

१.८. अंतर्गत मूल्यमापन (Modes of Internal Evaluation)- असाईनमेंट, ट्युटोरियल, प्रस्तुतीकरण, बहुविकल्प प्रश्न, तोंडी परीक्षा, प्रकल्प इ. साठी विद्यार्थ्यांना उपस्थित राहणे **अनिवार्य आहे.**

१.९. अध्यापन माध्यम - मराठी

अभ्यासक्रम

अ. क्र. Sr. No.	**घटक** Topic	**अध्यापन तासिका** Teaching Hours	**श्रेयांक** Credit
विभाग १ Module I	**मराठीचे ध्वनिपरिवर्तन** • भाषेची उच्चारप्रक्रिया • ध्वनिपरिवर्तन म्हणजे काय ? • व्याख्या आणि विशेष निरपवाद, नियमित, अज्ञेय, सार्वत्रिक ध्वनिपरिवर्तन • कारणे जित जेते संबंध, भिन्न भाषिक संबंध, आळस, अनुकरणाची अपूर्णता, वार्गेद्रियातील दोष, श्रवणेंद्रियातील दोष, उच्चारशीघ्रता, अज्ञान, आघात, उच्चारसौकर्य, आहार, भौगोलिकता, वर्गसिद्धान्त, लोकभ्रम, सादृश्यता	१५	१

	• प्रकार अंत्यस्वनलोप, एकस्वनीकरण, आद्यस्वनागम, मध्यस्वनागम, अंत्यस्वनागम, सान्निध परिणाम, समानस्वनलोप, विसदृशीकरण, घोषीकरण, अघोषीकरण, मात्राभेद, सदृशता, अतिशुद्धी, दुष्प्रयोग, स्वनविपर्यय • ध्वनिपरिवर्तनाचा मराठी भाषेवरील परिणाम		
विभाग २ Module II	**मराठीचे अर्थपरिवर्तन** • अर्थपरिवर्तन म्हणजे काय ? • व्याख्या आणि स्वरूप अर्थ म्हणजे निर्देश, प्रतिमा, संकल्पना व विचार • अर्थपरिवर्तनाची कारणे साम्यतत्त्व, रूपक लक्षणाजन्य शब्द, बदलते समाजजीवन, अशुभतापरिहार, ग्राम्यतापरिहार, अतिशयोक्ती, शब्दसिद्धी, अतिपरिचयातून सभ्यता, अत्यादरदर्शन, सांस्कृतिक आदान अर्थपरिवर्तनाचे • प्रकार - अर्थविस्तार, अर्थसंकोच, अर्थप्रशस्ती, अर्थच्युती, अर्थापकर्ष, अर्थान्तर, अर्थभ्रंश, अर्थादेश, अर्थभेद, अर्थसार • अर्थपरिवर्तनाचा मराठी भाषेवरील परिणाम	१५	१
विभाग ३ Module III	**शब्दांच्या जाती** • शब्द आणि पद • विकारी शब्दजाती – नाम, सर्वनाम, विशेषण, क्रियापद • अविकारी शब्दजाती – क्रियाविशेषण, शब्दयोगी, उभायन्वयी, केवलप्रयोगी	१५	१

विभाग ४ Module IV	प्रमाण मराठी भाषा आणि तिच्या बोली • प्रमाण मराठी : संकल्पना, स्वरूप, विशेष व महत्त्व • बोली : संकल्पना, स्वरूप, विशेष • मराठीच्या बोली: अहिराणी, चंदगडी, मालवणी या निवडक बोलींचे स्वरूप व विशेष	१५	१

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी

एकूण गुण- ४० : Total Marks 40

प्रश्न १	योग्य पर्याय निवडा	१० गुण
प्रश्न २	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	१० गुण
प्रश्न ३	अंतर्गत विकल्पासह लघुत्तरी प्रश्न (तीन पैकी दोन)	१० गुण
प्रश्न ४	टिपा लिहा (चार पैकी दोन)	१० गुण

टीप :- बहुपर्यायी प्रश्न (योग्य पर्याय निवडा) हा प्रश्न विभाग १,३ आणि ४ वर असेल.

सूचना - अंतर्गत मूल्यमापनाकरिता दहा गुण आहेत.परिसरातील बोलींचे नमुने जमा करण्यासाठी अभ्याससहलीचे आयोजन करण्यात यावे.

गटप्रकल्प विषय :

१. आपल्या परिसरातील कौटुंबिक, सांस्कृतिक, कृषिविषयक, औद्योगिक क्षेत्रात जी बोलीभाषा बोलली जाते त्या बोलीभाषेतील शब्द, वाक्य, वाक्प्रचार, म्हणी, उखाणे यांचे संकलन आणि विश्लेषणासह गटप्रकल्प अपेक्षित.

मूलभूत वाचन :

१. कुलकर्णी, कृ. पां. - मराठी भाषा : उद्गम आणि विकास, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे
२. कानडे, मु. श्री. (संपा.)- मराठीचा भाषिक अभ्यास, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
३. गजेंद्रगडकर श्री. न. - भाषा आणि भाषाशास्त्र, व्हीनस प्रकाशन, पुणे
४. कुलकर्णी कृ. पां. - शब्द : उद्गम आणि विकास
५. जोगळेकर गं. ना. - अभिनव भाषाविज्ञान, सुविचार प्रकाशन, पुणे
६. जोशी, प्र. न. - सुबोध भाषाशास्त्र, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
७. दामले, मो. के. - शास्त्रीय मराठी व्याकरण, दामोदर सावळाराम आणि मंडळी, पुणे
८. कालेलकर, ना. गो. - ध्वनिविचार, मौज प्रकाशन, मुंबई
९. पोतदार, अनुराधा - मराठीचा अर्थविचार, पुणे विद्यापीठ प्रकाशन, पुणे
१०. कालेलकर, ना. गो. - भाषा आणि संस्कृती, मौज प्रकाशनगृह, मुंबई

११. देवी, गणेश व जाखडे, अरुण (संपा.) - भारतीय भाषेचे लोकसर्वेक्षण, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे
१२. अभिजात मराठी भाषा समिती अहवाल २०१३.

पूरक वाचन :

१. हिरेमठ, राजशेखर - मराठी व्याकरण परिचय, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे
२. गवळी, अनिल - भाषाविज्ञान आणि मराठी भाषा, हिरण्यकेशी प्रकाशन, कोल्हापूर
३. कुलकर्णी, सुलक्षणा व कुबेर, वसंत - भाषाविज्ञान परिचय, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर

संदर्भ ग्रंथ :

१. पुंडे, द. दि. - सुलभ भाषाविज्ञान, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
२. कदम, महेंद्र - मराठीचे वर्णनात्मक भाषाविज्ञान, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
३. कालेलकर, ना. गो.- भाषा, इतिहास आणि भूगोल, मौज मुंबई
४. शेख, यास्मिन - मराठी लेखन मार्गदर्शिका, राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई
५. लामतुरे, प्रज्ञा - ग्रामीण बोलीभाषेचे वैभव, संस्कृती प्रकाशन, पुणे
६. जंबाले, विठ्ठल - ग्रामीण कादंबरी : मराठवाडी बोलीचे स्वरूप, चिन्मय प्रकाशन, औरंगाबाद
७. पाटील, व्ही. एन. - सुलभ भाषाविज्ञान, प्रशांत पब्लिकेशन्स, जळगाव, २०१६
८. भांड, बाबा व मगर,राजेंद्र - भाषा आणि साहित्य : माझी भूमिका : सयाजीराव गायकवाड, महाराजा सयाजीराव गायकवाड संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, औरंगाबाद
९. केळकर, तन्मय (अनु.) - पंजाबच्या भाषा आणि लिपीची समस्या : शहीद भगतसिंग, प्रका. भाषाविकास संशोधन संस्था, कोल्हापूर

महावीर महाविद्यालय, कोल्हापूर

MAHAVEER MAHAVIDYALAYA, KOLHAPUR

मराठी अभ्यास मंडळ

Board of Studies in Marathi

पसंतीवर आधारित श्रेयांक पद्धती

Choice Based Credit System

बी. ए. भाग - ३ : B.A. Part-III

अभ्यासक्रम : Syllabus

June, 2023 onward

सत्र - ५ : Semister- 5 : अभ्यासपत्रिका क्र. IX

Discipline Specific Elective (DSE-E2)

विद्याशाखीय विशेष निवड (DSE - E2)

मध्ययुगीन मराठी वाङ् मयाचा इतिहास

उद्दिष्टे :

१. मध्ययुगीन मराठी वाङ् मयाचा कालिक अभ्यास करणे
२. मध्ययुगीन मराठी वाङ् मयाचा स्थूल परिचय करून देणे.
३. महानुभाव कवी आणि ग्रंथकारांचा परिचय करून घेणे
४. वारकरी संप्रदायातील कवी लेखकांच्या परिचय करून घेणे
५. मध्ययुगीन काळातील विविध संप्रदायातील प्रमुख कवी लेखकांचा परिचय करून घेणे घेणे.

अभ्यासक्रमाचा विशिष्ट परिणाम (Programme specific outcomes)

१ साहित्य

१.विद्यार्थ्यांमध्ये मध्ययुगीन मराठी वाड्मयाची अभिरूची निर्माण होईल.
१.विद्यार्थ्यांना विविध मध्ययुगीन मराठी साहित्य प्रवाहांचा परिचय होईल.
३. विद्यार्थ्यांना साहित्येतिहासाविषयी आत्मीयता निर्माण होईल.
४. विद्यार्थ्यांना विविध वाड्मयप्रवाहातील अनेक ग्रंथकारांची ओळख होईल.

भाषा :-

१. विद्यार्थ्यांना रोजगाराच्या संधी निर्माण होतील.
२. विद्यार्थी ओवी, अभंग, पोवाडा, बखर, धवळे, लावणी इ. वाड.मयप्रकार आत्मसात करतील.
३. विद्यार्थी वाड्मयेतिहास अध्ययन कला आत्मसात करतील .

१.५ अभ्यासक्रम परिणाम (Programme Outcome) :- विद्यार्थ्यांना मराठी साहित्याची नव्याने ओळख होईल. वाड्मयेतिहास साहित्याच्या अभ्यासाने विद्यार्थ्यांचे विचार प्रगल्भ होतील. मध्ययुगीन भाषिक बारकावे

समजतील. मराठी साहित्याची आवड त्यांच्या मनामध्ये निर्माण होईल. विद्यार्थी दर्जेदार साहित्य आत्मसात करू शकेल. आपणही साहित्य लेखन करू शकतो याची जाणीव विद्यार्थ्यांना होईल.

१.६. अभ्यासक्रम कालावधी (Programme Duration) :- B.A. हा तीन वर्षाचा अभ्यासक्रम असून तो सहा सत्रामध्ये चालतो. प्रत्येक सत्रामध्ये सहा अभ्यासपत्रिका अभ्यासाला असतात आणि हा अभ्यासक्रम सीबीसीएस पद्धतीनुसार चालविला जातो.

१.७. तृतीय वर्ष अभ्यासक्रम कालावधी **(Programme Duration) :-** तृतीय वर्ष अभ्यासक्रमामध्ये दोन सेमिस्टर परीक्षा असतात. प्रत्येक सत्रात प्रत्येक पेपरसाठी अंतर्भूत सेमिस्टर परिक्षा ४० गुणांची आणि १० गुण अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षा

१.८. अंतर्गत मूल्यमापन (Modes of Internal Evaluation)- असाईनमेंट, ट्यूटोरियल, प्रस्तुतीकरण, बहुविकल्प प्रश्न, तोंडी परीक्षा, प्रकल्प इ. साठी विद्यार्थ्यांना उपस्थित राहणे अनिवार्य आहे.

१.९. अध्यापन माध्यम - मराठी

अभ्यासक्रम

अ. क्र. **Sr. No.**	**घटक** **Topic**	**अध्यापन तासिका** **Teaching Hours**	**श्रेयांक** **Credit**
विभाग १ Module I	**मराठी वाङ् मयाचा प्रारंभकाळ विवेक सिंधूपूर्वकालीन रचना.** **अ . प्रारंभीचे शिलालेख व ताम्रपट** श्रवणबेळगावचा शिलालेख, अक्षीचा शिलालेख, पाटणचा शिलालेख, **ब .मराठीचा उल्लेख असलेले प्रारंभीचे ग्रंथ** मानसोल्लास, राजमतीप्रबोध, अमरनाथसंवाद, गोरक्षगीता इत्यादी. क. मराठीतील आद्यग्रंथकार मुकुंदराज यांची ग्रंथरचना- विवेक सिंधू, पवनविजय, परमामृत **ड. मराठीतील आद्य कवयित्री** महदंबा - ढवळे पूर्वार्ध आणि उत्तरार्ध, मातृकी रुक्मिणी स्वयंवर	**१५**	१
विभाग २	**इसवी सन १२०० ते १३०० स्थूल कालखंड.**		

Module II	**अ. महानुभाव गद्यग्रंथ** म्हाइंभटाचे ग्रंथ - लीळाचरित्र व गोविंद प्रभुचरित्र व इतरचना, स्मृतिस्थळ **ब.महानुभावियांचे पद्य वाङ् मय** – सातीग्रंथ - ग्रंथ व ग्रंथकारांचा स्थूल परिचय. नरेंद्र - रुक्मिणी स्वयंवर, भास्करभट्ट बोरीकर – शिशुपालवतध, दामोदर पंडित- वछाहरण, पंडित विश्वनाथ – ज्ञानप्रबोध, रवळोव्यास - सह्याद्री वर्णन, नारायण पंडित - श्री ऋद्धीपूरवर्णन	१५	१
विभाग ३ Module III	**इसवी सन १३०० ते १४०० स्थूल कालखंड** **अ. ज्ञानेश्वरांचे वाड्मयीन कार्य** – ज्ञानेश्वरी, अमृतानभव, चांगदेवपासष्टी, हरिपाठाचे अभंग व इतर रचना **ब.** नामदेवांच्या अभंग रचना **क. नामदेव- ज्ञानदेव प्रभावळीतील संत कवी-** सावता माळी, गोरोबा कुंभार, सेना महाराज, चोखामेळा, यांच्या रचना ड. संत कवयित्री मुक्ताबाई , जनाबाई, कान्होपात्रा, सोयराबाई.	१५	१
विभाग ४ Module IV	**१४०० ते १५०० स्थूल कालखंड - अन्य संप्रदायातील प्रमुख ग्रंथकार आणि त्यांच्या ग्रंथरचना** १.सत्यमालनाथ व चोंभा - नाथ संप्रदाय २.शांत लिंग आणि मन्मथ शिवलिंग - लिंगायत संप्रदाय ३. गुणकीर्ती आणि जिनदासनामा - जैन मराठी कवी ४. नृसिंह सरस्वती आणि दासोपंत - दत्त संप्रदाय ५.अज्ञानसिद्धी व बहिरा जातवेद - नागेश संप्रदाय ६ .शेख मोहम्मद आणि अंबरखान हुसेन - मुस्लिम मराठी कवी ७.फादर स्टीफन फादर क्रुआ - ख्रिस्ती मराठी कवी	१५	१

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी

एकूण गुण- ४० : Total Marks 40

प्रश्न १	योग्य पर्याय निवडा	१० गुण
प्रश्न २	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	१० गुण
प्रश्न ३	अंतर्गत विकल्पासह लघुत्तरी प्रश्न (तीन पैकी दोन)	१० गुण
प्रश्न ४	टिपा लिहा (चार पैकी दोन)	१० गुण

टीप : योग्य पर्याय निवडा (बहुपर्यायी प्रश्न) हा प्रश्न विभाग १,२ आणि ४ वर असेल.

सूचना : १. अंतर्गत मूल्यमापनाकरिता सेमिनारसाठी दहा गुण आहेत.

१. मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयातील कोणत्याही एका ग्रंथकाराच्या रचना विशेष यावर सादरीकरण
२. कोणत्याही एका संत कवीच्या काव्यातील सामाजिकतेवर सादरीकरण
३. कोणत्याही एका संत कवयित्रीच्या कवितेचा परिचय व तिच्या ग्रंथरचना

मूलभूत वाचन

१. नसिराबादकर ल.रा. , प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर
२. पठाण यु.म., महानुभाव साहित्य संशोधन.,मराठवाडा विद्यापीठ प्रकाशन, औरंगाबाद.
३. शेणोलीकर ह.श्री., प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास., पांगारकर ल.रा.,- खंड एक ते तीन. महाराष्ट्र साहित्य परिषद प्रकाशन, पुणे

पूरक वाचन

१. पांगारकर ल.रा., मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड एक व दोन, तुळपुळे शं. गो., मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे
२. इनामदार हे. वि., संत नामदेव काव्य संभार आणि संत परिवार,
३. उपासे शिवशंकर, महाराष्ट्र भूषण सहा संत साहित्यिक, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर 2012
४. उपासे शिवशंकर, शांत लिंग कृत कर्णहंस प्रकाशन, शरण संस्कृती अध्ययन केंद्र, सिद्ध संस्थान मठ, निडसोसी
५. केळुस्कर कृष्णराव. संत तुकाराम., साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद. परमार्ग सेवक श्री बाळकृष्ण शास्त्री महानुभाव पंथ, परमपूज्य मधुकर शास्त्री कवीश्वर पंच कमिटी संस्थान, माहूर. आठवी आवृत्ती 2014

संदर्भ ग्रंथ

१ देऊळगावकर चंद्रकांत. संपादक, मन्मथ स्वामी व्यक्ती आणि वाङ्मय, प्रकाशक – वीरशैव भारतीय शोध प्रतिष्ठान, जंगमवाडी मठ, वाराणसी.
२ सरदार गं. बा., संत वाङ्मयाची सामाजिक फलश्रुती, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे.
३ कामत अशोक, बडवे सतीश . संपादन - संत नामदेव विषयक अभ्यास, आळंदी
४ पाटील सदाशिव. तुकाराम आणि कबीर, दर्या प्रकाशन, पुणे
५ घोणसे शामा. वीरशैवांचे मराठी हिंदी वाङ्मय -एक अभ्यास शैव भारती, शोध प्रतिष्ठान, जंगमवाडी मठ,वाराणसी.
६ प्रियोळकर अ.का., मुसलमानांची जुनी मराठी कविता,
७ ढेरे रा. चि., मुसलमान मराठी संत कवी, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.
८ पठाण यु.म., मुसलमान सूफी संतांचे मराठी साहित्य.
९ मोरजे गंगाधर. ख्रिस्ती मराठी वाङ्मय फादर स्टीफन ते 1960, अहमदनगर.
१० इर्लेकर सुहासिनी, संत कवी आणि कवयित्री - एक अनुबंध, स्नेवर्धन प्रकाशन, पुणे
११ अक्कोळे सुभाषचंद्र, प्राचीन मराठी जैन साहित्य, सुविचार प्रकाशन, नागपूर.

१२ होनमाने धनंजय, तंजावरची मराठी किर्तन परंपरा. स्नेवर्धनन प्रकाशन, पुण

महावीर महाविद्यालय, कोल्हापूर

MAHAVEER MAHAVIDYALAYA, KOLHAPUR

मराठी अभ्यास मंडळ

Board of Studies in Marathi

पसंतीवर आधारित श्रेयांक पद्धती

Choice Based Credit System

बी. ए. भाग - ३ : B.A. Part-III

अभ्यासक्रम : Syllabus

June, 2023 onward

सत्र - ६ : Semister - 6 : अभ्यासपत्रिका क्र. XIV

Discipline Specific Elective (DSE-E127)

विद्याशाखीय विशेष निवड (DSE – E127)

मध्ययुगीन मराठी वाङ् मयाचा इतिहास

उद्दिष्टे

१ मराठी वाङ् मयाचा कालिक अभ्यास करणे.

२ मध्ययुगीन मराठी वाङ् मयाचा स्थूल परिचय करून घेणे.

३ पंडित कवी व त्यांची रचना यांचा परिचय करून घेणे.

४ बखर वाङ् मय आणि शाहिरी यांचे स्वरूप अभ्यासणे.

५ .मराठी साहित्याबद्दलची विद्यार्थ्यांची आवड विकसित करणे.

अभ्यासक्रमाचा विशिष्ट परिणाम (Programme specific outcomes)

१ साहित्य

१.विद्यार्थ्यांमध्ये मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाची अभिरूची निर्माण होईल.

१.विद्यार्थ्यांना विविध मध्ययुगीन मराठी साहित्य प्रवाहांचा परिचय होईल.

३. विद्यार्थ्यांना साहित्येतिहासाविषयी आत्मीयता निर्माण होईल.

४. विद्यार्थ्यांना विविध वाङ्मयप्रवाहातील अनेक ग्रंथकारांची ओळख होईल.

भाषा :-

४. विद्यार्थ्यांना रोजगाराच्या संधी निर्माण होतील.

५. विद्यार्थी ओवी, अभंग, पोवाडा, बखर, धवळे, लावणी इ. वाड.मयप्रकार आत्मसात करतील.

६. विद्यार्थी वाड्मयेतिहास अध्ययन कला आत्मसात करतील .

१.५ अभ्यासक्रम परिणाम (Programme Outcome) :- विद्यार्थ्यांना मराठी साहित्याची नव्याने ओळख होईल. वाङ्मयेतिहास साहित्याच्या अभ्यासाने विद्यार्थ्यांचे विचार प्रगल्भ होतील. मध्ययुगीन भाषिक बारकावे समजतील. मराठी साहित्याची आवड त्यांच्या मनामध्ये निर्माण होईल. विद्यार्थी दर्जेदार साहित्य आत्मसात करू शकेल. आपणही साहित्य लेखन करू शकतो याची जाणीव विद्यार्थ्यांना होईल.

१.६. अभ्यासक्रम कालावधी (Programme Duration) :- B.A. हा तीन वर्षाचा अभ्यासक्रम असून तो सहा सत्रामध्ये चालतो. प्रत्येक सत्रामध्ये सहा अभ्यासपत्रिका अभ्यासाला असतात आणि हा अभ्यासक्रम सीबीसीएस पद्धतीनुसार चालविला जातो.

१.७. तृतीय वर्ष अभ्यासक्रम कालावधी **(Programme Duration) :-** तृतीय वर्ष अभ्यासक्रमामध्ये दोन सेमिस्टर परीक्षा असतात. प्रत्येक सत्रात प्रत्येक पेपरसाठी अंतर्भूत सेमिस्टर परिक्षा ४० गुणांची आणि १० गुण अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षा

१.८. अंतर्गत मूल्यमापन (Modes of Internal Evaluation)- असाईनमेंट, ट्युटोरियल, प्रस्तुतीकरण, बहुविकल्प प्रश्न, तोंडी परीक्षा, प्रकल्प इ. साठी विद्यार्थ्यांना उपस्थित राहणे अनिवार्य आहे.

१.९. अध्यापन माध्यम - मराठी

अभ्यासक्रम

अ. क्र. **Sr. No.**	**घटक** **Topic**	**अध्यापन तासिका** **Teaching Hours**	**श्रेयांक** **Credit**
विभाग १ Module I	**इसवी सन १५०० ते इसवी सन १६००** **अ.** एकनाथांची साहित्य संपदा – चतु:श्लोकी भागवत, एकनाथी भागवत, भावार्थ रामायण, गवळणी, भारुड इत्यादी रचना ब. समकालीन कवी - विष्णुदास नामा आणि कृष्णदास मुदगल	**१५**	१
विभाग २ Module II	**इसवी सन १६०० ते इसवी सन १७०० स्थूल कालखंड** अ. तुकारामांची अभंग रचना ब. रामदासांची ग्रंथरचना - करुणाष्टके, रामायणे, मनाचे श्लोक, दासबोध, स्फुट प्रकरणे क तुकाराम शिष्या बहिणाबाई	१५	१
विभाग ३ Module III	**इसवी सन १६०० ते इसवी सन १८०० स्थूल कालखंड** अ. निवडक पंडित कवींच्या काव्यांचा अभ्यास – मुक्तेश्वर, वामन	१५	१

	पंडित, श्रीधर पंडित, मोरोपंत ब. शिवकालीन पत्र वाड्मय – तवारिखा, खलिता पत्रे व संकीर्ण.		
विभाग ४ Module IV	**इसवी सन १६०० ते १८०० स्थूल कालखंड** बखर वाड् मय - शिवपूर्वकालीन बखरी, शिवकालीन बखरी, पेशवेकालीन बखरी- स्वरूप आणि विशेष (प्रत्येकी दोन) ब शाहिरी वाड्मय - महत्त्वाचे शाहीर –अनंतफंदी, रामजोशी, होणाजी बाळा, सगन भाऊ	१५	१

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी

एकूण गुण- ४० : Total Marks 40

प्रश्न १	योग्य पर्याय निवडा	१० गुण
प्रश्न २	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	१० गुण
प्रश्न ३	अंतर्गत विकल्पासह लघुत्तरी प्रश्न (तीन पैकी दोन)	१० गुण
प्रश्न ४	टिपा लिहा (चार पैकी दोन)	१० गुण

टीप :- बहुपर्यायी प्रश्न (योग्य पर्याय निवडा) हा प्रश्न विभाग १,३ आणि ४ वर असेल.

सूचना - अंतर्गत मूल्यमापनाकरिता दहा गुण आहेत.परिसरातील बोलींचे नमुने जमा करण्यासाठी अभ्याससहलीचे आयोजन करण्यात यावे.

गट प्रकल्पासाठी विषय

१. आपल्या परिसरातील कोणत्याही ग्रंथालयातील किंवा ग्रंथालयाबाहेरील मध्ययुगीन मराठी ग्रंथकार आणि ग्रंथ यांची सूची तयार करावी.
२. मध्ययुगीन मराठी वाड् मयातील निवडक शब्दांचा शब्दसंग्रह तयार करणे आणि त्यांचे वर्गीकरण व विश्लेषण करणे.

मूलभूत वाचन

१. नसिराबादकर ल. रा., प्राचीन मराठी वाड्मयाचा इतिहास, फडके प्रकाशन, पुणे
२. देशपांडे अ. ना. , प्राचीन मराठी वाड् म याचा इतिहास, खंड एक ते चार. व्हीनस प्रकाशन, पुणे.
३. पांगारकर ल. रा. , प्राचीन मराठी वाड् मयाचा इतिहास. खंड एक ते तीन , महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे
४. मंचरकर र.बा., धर्मसंपदाय आणि मध्ययुगीन मराठी वाड् मय, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
५. गवळी अनिल., सर्वात्मभावी तुकाराम, सायन पब्लिकेशन प्रा. लि. पुणे.,
६. सपकाळे प्रकाश, संत तुकाराम., प्रशांत पब्लिकेशन, जळगाव
७. वाटवे के. ना., संपादक - प्राचीन मराठी पंडित काव्य.

८. फाटक न. र., श्री एकनाथ वाङ् मयदर्शन आणि कार्य, मौज प्रकाशनगृह, मुंबई.

९. सरदेशमुख त्र्य. वि., रामदास प्रतिमा आणि बोध, अस्मिता प्रकाशन, पुणे.

१० . हेरवाडकर र. वि., मराठी बखर., व्हिनस प्रकाशन, पुणे.

११ . सहस्रबुद्धे म. ना., मराठी शाहिरी वाङ् मय., ठोकळ प्रकाशन, पुणे.

पूरक वाचन

१. तुळपुळे शं. गो., संपादक - मध्ययुगीन मराठी वाङ् मयाचा इतिहास, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे.

२. तुळपुळे शं. गो., संपादक - मराठी वाङ् मयाचा इतिहास, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे.

३. उपासे शिवशंकर., मराठी काव्यातील शिवदैवत दर्शन, अख्यान्काव्य व स्फुट काव्य, तेरा ते अठरावे शतक, भारतीय शोध प्रतिष्ठान, जंगमवाडी मठ, वाराणसी

४. पाटील तानाजी., संत साहित्यातील सामाजिकता, विश्वकर्मा प्रकाशन, पुणे.

५. हेरवाडकर र.वि., मराठी बखर

संदर्भ ग्रंथ

१. बडवे सतीश., मध्ययुगीन साहित्यविषयी., मीरा प्रकाशन, औरंगाबाद

२. फाटक न.र., श्री रामदास वाङ् मय आणि कार्य

३. माटे श्री. म., संत, पंत आणि तंत, ठोकळ प्रकाशन, पुणे.

४. होनमाने धनंजय, तंजावरची मराठी किर्तन परंपरा. स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे

५. ग्रामोपाध्ये गं. ब.,मराठी बखर गद्य, व्हीनस बुक स्टॉल, पुणे.

६. शिंदे विश्वनाथ. शाहिरी वाङ् मयाच्या धारा, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे

७. केळकर य. न., मराठी शाहीर आणि शाहिरी वाङ् मय, पुणे विद्यापीठ, पुणे

८. मोरजे गंगाधर, मराठी लावणी वाङ् मय., मोघे प्रकाशन, पुणे.

९. वर्दे श्री.म.,मराठी कवितेचा उषःकाल आणि मराठी शाहीर., मुंबई मराठी साहित्य संघ,मुंबई

महावीर महाविद्यालय, कोल्हापूर

MAHAVEER MAHAVIDYALAYA, KOLHAPUR

मराठी अभ्यास मंडळ

Board of Studies in Marathi

पसंतीवर आधारित श्रेयांक पद्धती

Choice Based Credit System

बी. ए. भाग - ३ : B.A. Part-III

अभ्यासक्रम : Syllabus

June, 2023 onward

सत्र - ५ : Semester- 5 : अभ्यासपत्रिका क्र. X

Discipline Specific Elective (DSE-E4)

विद्याशाखीय विशेष निवड (DSE – E4)

मराठी भाषा व अर्थार्जनाच्या संधी

पाठयपुस्तक – मराठी भाषा व अर्थार्जनाच्या संधी (संपादन)

शिवाजी विद्यापीठ प्रकाशन, कोल्हापूर

उद्दिष्टे :

१. सर्जनशील लेखनप्रक्रिया समजून घेणे.
२. वैचारिक लेखनाचे स्वरुप अभ्यासणे.
३. शोधनिबंध व प्रकल्पलेखन कौशल्य समजून घेणे.
४. आंतरजालावरील मराठी लेखनपध्दती अभ्यासणे.

अभ्यासक्रमाचा विशिष्ट परिणाम (Programme specific outcomes)

१ साहित्य

१.विद्यार्थ्यांमध्ये सर्जनशील लेखनाची अभिरूची निर्माण होईल.
१.विद्यार्थ्यांना विविध वैचारिक साहित्य परंपराचा परिचय होईल.
३. विद्यार्थ्यांना संशोधनाविषयीची कौशल्ये प्राप्त करून घेता येतील.
४. विद्यार्थ्यांना आंतरजालावरील विविध वेब साईटची ओळख होईल.

भाषा :-

१, विद्यार्थ्यांना रोजगाराच्या संधी निर्माण होतील.
२. विद्यार्थी सर्जनशील लेखनप्रक्रिया, वैचारिक लेखन, स्वरुप अभ्यासणे. शोधनिबंध व प्रकल्पलेखन कौशल्य आत्मसात करतील.

३. विद्यार्थी आंतरजालावरील लेखनपद्धती आत्मसात करतील .

१.५ अभ्यासक्रम परिणाम (Programme Outcome) :- विद्यार्थ्यांना मराठी सर्जनशील साहित्याची नव्याने ओळख होईल. वैचारिक साहित्याच्या अभ्यासाने विद्यार्थ्यांचे विचार प्रगल्भ होतील. विध्यार्थ्यांमध्ये मराठी साहित्याची संशोधनाची आवड निर्माण होईल. विद्यार्थी साहित्य संशोधनाची कौशल्ये आत्मसात करू शकतील.आंतरजालामुळे जागतिक स्तरावरील मराठीच्या ज्ञानशाखा विद्यार्थ्यांना आत्मसात होतील.

१.६. अभ्यासक्रम कालावधी (Programme Duration) :- B.A. हा तीन वर्षाचा अभ्यासक्रम असून तो सहा सत्रामध्ये चालतो. प्रत्येक सत्रामध्ये सहा अभ्यासपत्रिका अभ्यासाला असतात आणि हा अभ्यासक्रम सीबीसीएस पद्धतीनुसार चालविला जातो.

१.७. तृतीय वर्ष अभ्यासक्रम कालावधी **(Programme Duration) :-** तृतीय वर्ष अभ्यासक्रमामध्ये दोन सेमिस्टर परीक्षा असतात. प्रत्येक सत्रात प्रत्येक पेपरसाठी अंतर्भूत सेमिस्टर परिक्षा ४० गुणांची आणि १० गुण अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षा

१.८. अंतर्गत मूल्यमापन (Modes of Internal Evaluation)- असाईनमेंट, ट्यूटोरियल, प्रस्तुतीकरण, बहुविकल्प प्रश्न, तोंडी परीक्षा, प्रकल्प इ. साठी विद्यार्थ्यांना उपस्थित राहणे अनिवार्य आहे.

१.९. अध्यापन माध्यम - मराठी

अभ्यासक्रम

अ. क्र. Sr. No.	**घटक Topic**	**अध्यापन तासिका Teaching Hours**	**श्रेयांक Credit**
विभाग १ Module I	**सर्जनशील लेखन** कथा संकल्पना स्वरूप कथेचे घटक प्रात्यक्षिकासह कथालेखन	**१५**	१
विभाग २ Module II	**संपादन प्रक्रिया** **संपादनाची संकल्पना व स्वरुप**	१५	१

	सपादनाचे प्रकार संपादनकाची भूमिका, संपादकाचे गुण, संपादकाची कामे नियतकालिकाचे संपादन दिवाळी अंकाचे संपादन स्मरणिका संपादन ई अंकाचे संपादन प्रात्यक्षिकासह संपादन		
विभाग ३ Module III	**शोधनिबंध व प्रकल्पलेखन (स्थूल परिचय)** ● संशोधन : संकल्पना, स्वरुप, महत्व ● संशोधनपर लेखनप्रकार परिचय १. शोधनिबंध – स्वरुप व पध्दती २. संशोधन प्रकल्प – स्वरुप व पध्दती ३. प्रबंधिका ४. प्रबंध ● संशोधनपर लेखनाची पथ्ये व भाषा	१५	१
विभाग ४ Module IV	**आंतरजालावरील (Internet) मराठी** ● आंतरजालावरील मराठीविषयक लेखनाचे स्वरुप ● नोंदी लेखन, विश्वकोश, विकिपीडिया इ. ● आंतरजालावरील मराठी संकेतस्थळांचा परिचय १.राज्य मराठी विकास संस्था २.महाराष्ट्र राज्य साहित्यआणि संस्कृती मंडळ ३. भाषा संचालनालय ४. मराठी भाषा विभाग, महाराष्ट्र शासन ५.मराठी साहित्य परिषद, पुणे ६.विश्वकोश मंडळ ७.इतर संकेतस्थळे – साहित्य अकादमी, नॅशनल बुक्स ट्रस्ट, भारतीय भाषा संस्थान, म्हैसूर इ. ● प्रात्यक्षिकासह आंतरजालावर मराठी विषयक लेखन	१५	१

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी

एकूण गुण- ४० : Total Marks 40

प्रश्न १	योग्य पर्याय निवडा	१० गुण
प्रश्न २	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	१० गुण
प्रश्न ३	अंतर्गत विकल्पासह लघुत्तरी प्रश्न (तीन पैकी दोन)	१० गुण
प्रश्न ४	टिपा लिहा (चार पैकी दोन)	१० गुण

सूचना - **१. प्रश्न क्र. ४ मध्ये ४ पैकी २ प्रश्न उपयोजनावर आधारित असतील.**
२. अंतर्गत मूल्यमापनाकरिता सेमिनारसाठी दहा गुण आहेत.

सेमिनार विषय –

१. भाषा, साहित्य, संस्कृती व माध्यमविषयक कोणत्याही एका विषयावर शोधनिबंधाचे सादरीकरण करणे.

मूलभूत वाचन

१. जोशी, सुधा — कथा संकल्पना आणि समीक्षा, मौज प्रकाशन, मुंबई २००२
२. सारंग, विलास — सर्जनशोध आणि लिहिता लेखक, मौज प्रकाशन, मुंबई
३. मालशे, मिलिंद (संपा.) — शोधपती (सुधारित आवृत्ती) लोकवाङ्मय गृह, मुंबई
४. पाटील, आनंद — सृजनात्मक लेखन, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २००९
५. काळे, कल्याण, पुंडे, द. दि. व्यवहारिक मराठी, निराली प्रकाशन, पुणे, २००७
६. वेलणकर, जयंत — प्रबंध कसा लिहावा, साहित्य प्रसारक केंद्र नागपूर
७. क-हाडे, सदा — संशोधन : सिध्दांत आणि पध्दती, लोकवाड्मय गृह, मुंबई
८. चुनेकर, सु.रा.व पठारे, रंगनाथ (संपा.) — संशोधन स्वरूप आणि पद्धती, शि. प्र. संस्था, संगमनेर
९. वरखेडे, रमेश नारायण व वरखेडे, मंगला रमेश — संशोधनाचे पद्धतिशास्त्र, ग्रामण्ये इन्टिट्यूट ऑफ एज्युकेशन,
१०. रोकडे, सुहास — संगणक व माहिती तंत्रज्ञान, नाथे प्रकाशन, पुणे

पूरक वाचन

१. नसीराबादकर, ल. रा. — व्यावहारिक मराठी, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर

२. रेगे, मे. पुं. (संपा.)	नवभारत (मास), व्यावहारिक मराठी विशेषांक प्रासिक मंडळ, बाई, ऑगस्ट-सप्टेंबर, १९८१
३. गवस, राजन; शिंदे, अरुण व भाषिक सर्जन आणि उपयोजन, दर्या प्रकाशन, पुणे, २०१२
पाटील, गोमटेश्वर
४. गोविलकर, लीला	व्यावहारिक मराठी, स्नेहवर्धन पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, २००७
पाटणकर, जयश्री
५. शेख यास्मिन	मराठी लेखन मार्गदर्शिका, राज्य मराठी विकास संस्था व शुभदा सारस्वत प्रकाशन, पुणे, १९९९/ सुधारित तिसरी आवृत्ती, राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई, डिसें. २०१७
६. शिकारपुरकर,	दीपक	दिव्यांगमित्र संगणक, उत्कर्ष प्रकाशन, पुणे

७. शेख, यास्मिन	मराठी हस्तलेखन कोश, दुसरी आवृत्ती, हर्मिस प्रकाशन, पुणे, २०१५

संदर्भ ग्रंथ :

१. सामान्यतः, पृथ्वीराज	मराठी भाषिक कौशल्ये विकास, अथर्व पब्लिकेशन्स, धुळे, २०१८
२. जोशी, प्रभाकर व वले, वासुदेव उपयोजित मराठी भाग १, प्रशांत पब्लिकेशन्स, जळगाव, २०१७
३. सारंग, विलास	सर्जनशोध आणि लिहिता लेखक, मौज प्रकाशन, मुंबई
४. पाटील, आनंद	सृजनात्मक लेखन, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे
५. लोखंडे, शशिकांत	नवी जाणीव, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई, २०१२
६. गवळी, अनिल	मराठी भाषा आज आणि उद्या दर्या प्रकाशन, पुणे, २०१८
७. गवळी, अनिल मोरे, नंदकुमार भाषासंवाद, सायन पब्लिकेशन, पुणे, २०१३
८. कांबळे, विनोद	सर्जननोंदी, चाचनकट्टा प्रकाशन, प्रा. लि., कोल्हापूर, २०१९
९. वरखेडे, मंगला	प्रकल्प अभ्यास, नाशिक

महावीर महाविद्यालय, कोल्हापूर

MAHAVEER MAHAVIDYALAYA, KOLHAPUR

मराठी अभ्यास मंडळ

Board of Studies in Marathi

पसंतीवर आधारित श्रेयांक पद्धती

Choice Based Credit System

बी. ए. भाग - ३ : B.A. Part-III

अभ्यासक्रम : Syllabus

June, 2020 onward

सत्र - ६ : Semester - 6 : अभ्यासपत्रिका क्र. XV

Discipline Specific Elective (DSE-E129)

विद्याशाखीय विशेष निवड (DSE – E129)

मध्ययुगीन भाषा व अर्थार्जनाच्या संधी

पाठयपुस्तक – मराठी भाषा व अर्थार्जनाच्या संधी (संपादन)

शिवाजी विद्यापीठ प्रकाशन, कोल्हापूर

उद्दिष्टे :

१. प्रसारमाध्यमांतील अर्थार्जनाच्या संधी आणि भाषिक कौशल्ये यांचा परिचय करुन घेणे.

२. स्पर्धा परीक्षांमध्ये मराठी भाषा विषयाचे महत्व समजून घेणे.

३. उद्योग व सेवा क्षेत्रात मराठी भाषेव्दारे अर्थार्जनप्राप्ती संदर्भात ज्ञान संपादन करणे.

४. सूत्रसंचालन व निवेदनाचे कौशल्य विकसित करणे.

अभ्यासक्रमाचा विशिष्ट परिणाम (Programme specific outcomes)

१ साहित्य

१.विद्यार्थ्यांमध्ये प्रसारमाध्यमातील रोजगारसंधी व भाषिक कौशल्ये याविषयी माहिती अवगत होईल.

१.विद्यार्थ्यांना विविध वैचारिक साहित्य परंपराचा परिचय होईल.

३. विद्यार्थ्यांना संशोधनाविषयीची कौशल्ये प्राप्त करून घेता येतील.

४. विद्यार्थ्यांना आंतरजालावरील विविध वेब साईटची ओळख होईल.

भाषा :-

१, विद्यार्थ्यांना रोजगाराच्या संधी निर्माण होतील.

२. विद्यार्थी सर्जनशील लेखनप्रक्रिया, वैचारिक लेखन, स्वरुप अभ्यासणे. शोधनिबंध व प्रकल्पलेखन कौशल्य आत्मसात करतील.
३. विद्यार्थी आंतरजालावरील लेखनपद्धती आत्मसात करतील .

१.५ अभ्यासक्रम परिणाम (Programme Outcome) :- विद्यार्थ्यांना मराठी सर्जनशील साहित्याची नव्याने ओळख होईल. वैचारिक साहित्याच्या अभ्यासाने विद्यार्थ्यांचे विचार प्रगल्भ होतील. विध्यार्थ्यांमध्ये मराठी साहित्याची संशोधनाची आवड निर्माण होईल. विद्यार्थी साहित्य संशोधनाची कौशल्ये आत्मसात करू शकतील.आंतरजालामुळे जागतिक स्तरावरील मराठीच्या ज्ञानशाखा विद्यार्थ्यांना आत्मसात होतील.

१.६. अभ्यासक्रम कालावधी (Programme Duration) :- B.A. हा तीन वर्षाचा अभ्यासक्रम असून तो सहा सत्रामध्ये चालतो. प्रत्येक सत्रामध्ये सहा अभ्यासपत्रिका अभ्यासाला असतात आणि हा अभ्यासक्रम सीबीसीएस पद्धतीनुसार चालविला जातो.

१.७. तृतीय वर्ष अभ्यासक्रम कालावधी **(Programme Duration) :-** तृतीय वर्ष अभ्यासक्रमामध्ये दोन सेमिस्टर परीक्षा असतात. प्रत्येक सत्रात प्रत्येक पेपरसाठी अंतर्भूत सेमिस्टर परिक्षा ४० गुणांची आणि १० गुण अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षा

१.८. अंतर्गत मूल्यमापन (Modes of Internal Evaluation)- असाईनमेंट, ट्यूटोरियल, प्रस्तुतीकरण, बहुविकल्प प्रश्न, तोंडी परीक्षा, प्रकल्प इ. साठी विद्यार्थ्यांना उपस्थित राहणे अनिवार्य आहे.

१.९. अध्यापन माध्यम - मराठी

अभ्यासक्रम

अ. क्र. Sr. No.	**घटक Topic**	**अध्यापन तासिका Teaching Hours**	**श्रेयांक Credit**
विभाग १ Module I	**प्रसारमाध्यमांतील अर्थार्जनाच्या संधी व भाषिक कौशल्ये** ● **मुद्रित माध्यमे (Print Media) वृत्तपत्र** १. संपादन २. स्तभलेखन ३. जाहिरात लेखन	**१५**	१

	४. शब्दांकन (नावीण्यपूर्ण उपक्रम, व्यक्तींचे अनुभव ● **आकशवाणी** १. निवेदन २. संहिता लेखन (कृषी, महिला व शैक्षणिक विषयक) ३. बातमी लेखन ● **चित्रवाणी** १. निवेदन २. संहिता लेखन (साहित्य, युवा व मनोरंजन विषयक) ३. बातमी लेखन ● **समाजमाध्यमातील पत्रकारिता**		
विभाग २ Module II	**उद्योग व सेवाक्षेत्रातील अर्थार्जनाच्या संधी व भाषिक कौशल्ये** ● **उद्योग व सेवाक्षेत्र आणि मराठी भाषा** ● **उद्योग व सेवाक्षेत्रातील अर्थार्जन संधी** १. विपणन (Marketing) साठी संवाद कौशल्ये २. ग्राहक सेवा केंद्र (Cell Centers) ३. अनुवाद ● ४. मराठी टंकलेखन, युनिकोड व पीपीटी (Power Point Presentation) परिचय	१५	१
विभाग ३ Module III	**सूत्रसंचालन व निवेदन** ● सूत्रसंचालन – संकल्पना व स्वरुप ● सूत्रसंचालनाचे महत्व ● सूत्रसंचालन व अर्थार्जनाची संधी ● सूत्रसंचालकाचे गुण ● सूत्रसंचालक व भाषिक कौशल्ये ● सूत्रसेचालनाची पूर्वतयारी ● सूत्रसंचालनाची पूर्वतयारी ● सूत्रसंचालन करतानाची पथ्ये प्रात्यक्षिकाचे सादरीकरण	१५	१

विभाग ४ Module IV	**स्पर्धा परीक्षांसाठी मराठी** १. स्पर्धा परीक्षांचे स्वरुप – सरळसेवा, कम्बाईन, राज्यसेवा, संघ लोकसेवा आयोग २. स्पर्धा परीक्षांमधील मराठीचे स्वरुप – अभ्यासक्रम परिचय ३. स्पर्धा परीक्षेसाठी कौशल्ये - वाचन, नोट्स (टिपणे), लेखन, हस्ताक्षर, वेळेचे व्यवस्थापन, गटचर्चा, संदर्भ साहित्य ४. मुलाखतीची पूर्वतयारी व तंत्रे (मुलाखत कशी द्यावी)	१५	१

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी

एकूण गुण- ४० : Total Marks 40

प्रश्न १	योग्य पर्याय निवडा	१० गुण
प्रश्न २	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	१० गुण
प्रश्न ३	अंतर्गत विकल्पासह लघुत्तरी प्रश्न (तीन पैकी दोन)	१० गुण
प्रश्न ४	टिपा लिहा (चार पैकी दोन)	१० गुण

सूचना - १. गट प्रकल्पासाठी अंतर्गत मूल्यमापनाकरिता प्रती विद्यार्थ्यास दहा गुण आहेत.

विषयाची निवड, उद्दिष्टे, संशाधनपध्दती, गृहितक - ४ गुण
विषय मांडणी, विश्लेषण, संदर्भ साधने भाषा - ४ गुण
निष्कर्ष - २ गुण

गटप्रकल्प विषय :

१. राष्ट्रीय शैक्षणिक, सांस्कृतिक, सामाजिक, कृषी, आरोग्य, भाषा व साहित्य क्षेत्रातील ताज्या घडामोडी एका वा आकाशवाणी किंवा चित्रवाणीसाठी संहितालेखन. २. उद्योग व सेवाक्षेत्रे आणि प्रसारमाध्यमे यांना भेटी देऊन तेथील भाषिक उपयोजनावर आधारित प्रकल्प तयार करणे.

मूलभूत वाचन

१. काणे. पुष्पा — नभोवाणी कार्यक्रम तंत्र आणि मंत्र, इंडिया बुक कंपनी, पुणे
२. भागवत, यशोदा — बोलका कॅमेरा, मौज प्रकाशन, पुणे

३. राजाध्यक्ष, विजया (संपा.)   मराठी वाङ्मय कोश, साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई
४. मोरे, सदानंद व लिंबाळे शरणकुमार प्रबोधनपर वैचारिक वाङ्मय, य. च. म. मु. विद्यापीठ, नाशिक
५. रेगे, मे.पुं. व इतर   मराठी विचारवंत आणि आपण, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई
६. शेख, यास्मिन मराठी लेखन मार्गदर्शिका, राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई
७. फडके, अरुण मराठी लेखन-कोश, अंकुर प्रकाशन,
८. धायगुडे, य. ए. मुद्रितशोधन, दि पूना प्रेस ओनर्स असो. लि. पुणे
९. खोपकर, अरुण चित्रव्यूह, लोकवाङ्मय गृह, प्रकाशन, मुंबई
१०. वरखेडे, रमेश सायबर संस्कृती, इन्स्टिट्यूट ऑफ नॉलेज इंजिनिअरिंग, नाशिक:
११. कांबळे, अमर स्पर्धा परीक्षेला सामोरे जाताना, निर्मिती संवाद प्रकाशन, कोल्हापूर
१२. कांबळे, मुलाखत कौशल्य, निर्मिती संवाद प्रकाशन, कोल्हापूर

पूरक वाचन –

१. कुंभार, प्रकाश उपयोजित भाषाविज्ञान आणि प्रसारमाध्यमे, अक्षरदालन, कोल्हापूर
२. जोशी, प्रभावकार उपयोजित मराठी, प्रशांत पब्लिकेशन्स, जळगाव
३. तौर पृथ्वीराज मराठी भाषिक कौशल्ये विकास, अथर्व पब्लिकेशन्स, धुळे
४. नासिराबादकर ल. रा., व्यावहारिक मराठी, भाषाविकास संशोधन संस्था, कोल्हापूर २०२३
४. फडके, अरुण शुद्धलेखन मार्गप्रदीप प्रकाशन, ठाणे
५. दीक्षित, विजय चित्रपट: एक कला, रेणुका प्रकाशन, नाशिक
६. इनामदार, एस. डी. माध्यम, एस. डी. प्रकाशन, पुणे

संदर्भ ग्रंथ :

१. देशपांडे, वि. भा. व जोगलेकर, सुषमा (संपा.) मराठी कलाभिरुची, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे
२. पचिंद्रे, श्रीराम मुलाखत आणि शब्दांकन, अनुबंध प्रकाशन, पुणे
३. ढोले, विश्राम प्रसारमाध्यमे आणि प्रयोगकला, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई
४. शिंदे, अरुण सत्यशोधकीय नियतकालिके, कृष्णा संशोधन व विकास अकादमी, मंगळवेढा
५. जोशी, प्रभाकर व व वले, वासुदेव उपयोजित मराठी, प्रशांत पब्लिकेशन्स, जळगाव
६. रेगे, मे. पुं. (संपा.) नवभारत (मासिक), व्यावहारिक मराठी विशेषांक, प्राज्ञ पाठशाळा मंडळ, बाई (ऑगस्ट-सप्टेंबर १९८१)
७. भालके, रामचंद्र व इतर प्रबोधन : स्वरूप आणि संकल्पना, य.च.म.मु. विद्यापीठ, नाशि
८. चपळगावकर, नरेंद्र मराठीतील वैचारिक साहित्य लेखक आणि समाज, नवभारत, जून २०१६ वर्ष २९, अंक ९

९. चौसाळकर, अशोक विचारवंत आणि समाज, युनिक ॲकॅडमी, पुणे
१०. गावडे, गोपाळ मामा वरेरकर: प्रयोगाची नांदी, मनोकामना प्रकाशन, इस्लामपूर, २०१७
११. कांबळे, विनोद सर्जननोंदी वाचनकट्टा प्रकाशन प्रा. लि., कोल्हापूर २०१९

महावीर महाविद्यालय (स्वायत्त) कोल्हापूर

मराठी अभ्यास मंडळ

Board of studies in Marathi

पसंतीवर आधारित श्रेयांक पद्धती

Choice based credit system

बी ए भाग ३ : B.A. Part- III

अभ्यासक्रम : Syllabus

२०२३ -२४

सत्र -५ : Semister - V

अभ्यासपत्रिका क्रमांक XI

Descipline Specific Effective (DSE-E5)

विद्याशाखीय विशेष निवड (DSE-E5)

वाङ्मय प्रवाहाचे अध्ययन : मध्ययुगीन

पाठ्यपुस्तक : दृष्टांतपाठ - निवडक दृष्टांत (संपादन)

उद्दिष्टे

१) मध्ययुगीन महाराष्ट्र व महानुभाव पंथाचा परिचय करून घेणे .

२) महानुभाव वाङमयाच्या प्रेरणा व स्वरूप समजावून घेणे .

३) महानुभावीय ग्रंथकार चक्रधर आणि केसोबास यांचा परिचय करून घेणे.

४) दृष्टांतपाठातील आशय स्वरूप व अभिव्यक्ती विशेष अभ्यासणे .

५) दृष्टांतपाठातील भाषिक वैभवाचा परिचय करून घेणे .

अभ्यासक्रमाचा विशिष्ट परिणाम (Programme specific outcomes)

१ साहित्य

१.विद्यार्थ्यांमध्ये मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाची अभिरूची निर्माण होईल.

१.विद्यार्थ्यांना विविध मध्ययुगीन मराठी साहित्य प्रवाहांचा परिचय होईल.

३. विद्यार्थ्यांना मध्ययुगीन मराठी साहित्यकृती आणि भाषेचा परिचय होईल.

४. विद्यार्थ्यांना मध्ययुगीन वाङ्मयप्रवाहातील ग्रंथकारांची ओळख होईल.

भाषा :-

१. विद्यार्थ्यांना मध्ययुगीन साहित्याभ्यासाच्या नव्या दिशा स्पष्ट होतील.

२. विद्यार्थी मध्ययुगीन गद्य व पद्य वाड.मयप्रकार व त्यांची भाषा आत्मसात करतील.

३. विद्यार्थी वाङ्मयेतिहास अध्ययन कला आत्मसात करतील .

१.५ अभ्यासक्रम परिणाम (Programme Outcome) :- विद्यार्थ्यांना मध्ययुगीन मराठी साहित्याची नव्याने ओळख होईल. मध्ययुगीन साहित्याच्या अभ्यासाने विद्यार्थ्यांचे विचार प्रगल्भ होतील. मध्ययुगीन साहित्याचे भाषिक बारकावे समजतील. मध्ययुगीन मराठी साहित्याची आवड त्यांच्या मनामध्ये निर्माण होईल. विद्यार्थी प्राचीन मराठी भाषा साहित्याचे स्वरूप आत्मसात करू शकेल. आपणही साहित्य लेखन करू शकतो याची जाणीव विद्यार्थ्यांना होईल.

१.६. अभ्यासक्रम कालावधी (Programme Duration) :- B.A. हा तीन वर्षाचा अभ्यासक्रम असून तो सहा सत्रामध्ये चालतो. प्रत्येक सत्रामध्ये सहा अभ्यासपत्रिका अभ्यासाला असतात आणि हा अभ्यासक्रम सीबीसीएस पद्धतीनुसार चालविला जातो.

१.७. तृतीय वर्ष अभ्यासक्रम कालावधी **(Programme Duration) :-** तृतीय वर्ष अभ्यासक्रमामध्ये दोन सेमिस्टर परीक्षा असतात. प्रत्येक सत्रात प्रत्येक पेपरसाठी अंतर्भूत सेमिस्टर परिक्षा ४० गुणांची आणि १० गुण अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षा

१.८. अंतर्गत मूल्यमापन (Modes of Internal Evaluation)- असाईनमेंट, ट्युटोरियल, प्रस्तुतीकरण, बहुविकल्प प्रश्न, तोंडी परीक्षा, प्रकल्प इ. साठी विद्यार्थ्यांना उपस्थित राहणे अनिवार्य आहे.

१.९. अध्यापन माध्यम - मराठी

अभ्यासक्रम

अ क्र Sr.no	घटक Topic	अध्यापन पत्रिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module I	महानुभाव संप्रदायाचा परिचय चक्रधर आणि केसोबास	१५	१
विभाग २ Module II	दृष्टांतपाठातील आशय सूत्रे *सामाजिकता *सांस्कृतिकता * प्रादेशिकता *पंथीयनिष्ठा *तत्त्वज्ञान व मूल्यविचार	१५	१
विभाग ३ Module III	दृष्टांतपाठाचे वाङमयीन विशेष *निवेदन/कथनशैली *व्यक्तिचित्रणे *घटना व प्रसंग वर्णने	१५	१
विभाग ४ Module IV	दृष्टांत पाठातील भाषावैभव *शब्दसंग्रह *भाषिकसुलभता *सामाजिक भाषा *म्हणी, वाक्प्रचार, उखाणे * अलंकार विशेष	१५	१

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप आणि गुण विभागणी

Pattern of Question Paper

एकूण गुण ४०

प्रश्न १	योग्य पर्याय निवडा	१० गुण
प्रश्न २	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	१० गुण
प्रश्न ३	अंतर्गत विकल्पासह लघुत्तरी प्रश्न (तीन पैकी दोन)	१० गुण
प्रश्न ४	टिपा लिहा (चार पैकी दोन)	१० गुण

सूचना :   १ विभाग एकवर वस्तुनिष्ठ प्रश्न असणार नाहीत
२ अंतर्गतमूल्यमापनाकरिता १० गुण .

सेमिनार विषय:

मध्ययुगीन मराठी वाङमयातील कोणत्याही एका साहित्यकृती आधारे सामाजिक, सांस्कृतिक मूल्यविचार, भाषाविशेष इत्यादीपैकी कोणत्याही एका विषयानुषंगाने सादरीकरण करणे .

मूलभूत वाचन

१. तुळपुळे, शं.गो. (संपा.). दृष्टांतपाठ,केशराज संकलित, व्हीनस प्रकाशन, पुणे.
२. कोलते,वि.भि. महानुभाव तत्त्वज्ञान, अरुण प्रकाशन, मलकापूर
३. कोलते, वि.भि. महानुभाव आचारधर्म, अरुण प्रकाशन,मलकापूर
४. राजनकर, सुहास, दृष्टांतपाठ : अन्वय आणि चिकित्सा, ऋचा प्रकाशन, नागपूर
५. कुंदप, कोमल कन्हैया , चक्रधर निरूपन दृष्टांतपाठ विवेचन, सातारा

पूरक वाचन

१. पठाण यू.म., महानुभाव साहित्य संशोधन खंड १, मराठवाडा विद्यापीठ प्रकाशन, औरंगाबाद
२. पंजाबी, माधव (संपा.)   श्री. चक्रपाणी व्यासकृत दृष्टांत अन्वय व्याख्यान
३. अवलगावकर,रमेश, महानुभावांची अन्वयस्थळे, चंद्रकांत प्रकाशन, पुणे
४. ढेरे, रा.चिं., प्राचीन मराठीच्या नवधारा, मोघे प्रकाशन, कोल्हापूर

संदर्भ ग्रंथ

१. पानशे, मु.ग.   यादवकालीन महाराष्ट्र, मुंबई मराठी ग्रंथ संग्रहालय, मुंबई
२. बोरगावकर, वसंत, प्राचीन मराठी चरित्रलेखन, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे
३. तुळपुळे, शं. गो., यादवकालीन मराठी भाषा, व्हीनस प्रकाशन, पुणे
४. देशमुख, उषा , मराठी साहित्याचे आदिबंध, लोकवाङमयगृह, मुंबई
५. ढेरे, रा.चिं. , महाराष्ट्राचा देव्हारा, विश्वकर्मा साहित्यालय, पुणे
६. पाठक अरुणचंद्र, स्थानपोथी : एक पुरातत्वीय अभ्यास, म.रा.साहित्य संस्कृती मंडळ, मुंबई

महावीर महाविद्यालय (स्वायत्त) कोल्हापूर

मराठी अभ्यास मंडळ

Board of studies in Marathi

पसंतीवर आधारित श्रेयांक पद्धती

Choice based credit system

बी ए भाग ३ : B.A. Part- III

अभ्यासक्रम : Syllabus

२०२३ -२४

सत्र -६ : Semister : No VI

अभ्यास पत्रिका क्रमांक : XVI

Descipline Specific Effective (DSE-E 130)

विद्याशाखीय विशेष निवड (DSE-E-130)

वाङमय प्रवाहाचे अध्ययन : ललित गद्य (व्यक्तिचित्रे)

पाठ्यपुस्तक : **मुलखावेगळी माणसं (संपादन) आणि इतर चार व्यक्तीचित्रे**

उद्दिष्टे

१) ललित गद्य वाङमय प्रकारचे स्वरूप समजावून घेणे .

२) व्यक्तिचित्र संकल्पना व स्वरूप समजावून घेणे .

३) प्रवाहानुरूप मराठीतील व्यक्तिचित्रांचे स्वरूप अभ्यासणे.

४) मुलखावेगळी माणसं मधील व्यक्ती विशेषांचे आकलन करून घेणे .

५) मुलखावेगळी माणसं मधील शैक्षणिक,सामाजिक,सांस्कृति, राजकीय,पर्यावरण आणि कौटुंबिक भावविश्व अभ्यासणे

६) मुलखावेगळी माणसं मधील ग्रामीण व उपेक्षितांच्या जीवनाचे आकलन करून घेणे .

७) मुलखावेगळी माणसं मधील अभिव्यक्ती , निवेदन शैली व भाषा विशेष अभ्यासणे.

अभ्यासक्रमाचा विशिष्ट परिणाम (Programme specific outcomes)

१ साहित्य

१.विद्यार्थ्यांमध्ये आधुनिक मराठी वाड्मयाची अभिरूची निर्माण होईल.

१.विद्यार्थ्यांना विविध आधुनिक मराठी साहित्य प्रवाहांचा परिचय होईल.

३. विद्यार्थ्यांना आधुनिक मराठी साहित्यकृती आणि भाषेचा परिचय होईल.

४. विद्यार्थ्यांना आधुनिक वाड्मयप्रवाहातील व्यक्तिचित्र लेखकांचीओळख होईल.

भाषा :-

४. विद्यार्थ्यांना आधुनिक साहित्याभ्यासाच्या नव्या दिशा स्पष्ट होतील.

५. विद्यार्थी आधुनिक गद्य वाड.मयप्रकार व त्यांची भाषा आत्मसात करतील.

६. विद्यार्थी व्यक्तिचित्र अध्ययन कला आत्मसात करतील .

१.५ अभ्यासक्रम परिणाम (Programme Outcome) :- विद्यार्थ्यांना आधुनिक मराठी साहित्याची नव्याने ओळख होईल. आधुनिक साहित्याच्या अभ्यासाने विद्यार्थ्यांचे विचार प्रगल्भ होतील. आधुनिक साहित्याचे भाषिक बारकावे समजतील. आधुनिक मराठी साहित्याची आवड त्यांच्या मनामध्ये निर्माण

होईल. विद्यार्थी आधुनिक मराठी भाषा साहित्याचे स्वरूप आत्मसात करू शकेल. आपणही साहित्य लेखन करू शकतो याची जाणीव विद्यार्थ्यांना होईल.

१.६. अभ्यासक्रम कालावधी (Programme Duration) :- B.A. हा तीन वर्षाचा अभ्यासक्रम असून तो सहा सत्रामध्ये चालतो. प्रत्येक सत्रामध्ये सहा अभ्यासपत्रिका अभ्यासाला असतात आणि हा अभ्यासक्रम सीबीसीएस पद्धतीनुसार चालविला जातो.

१.७. तृतीय वर्ष अभ्यासक्रम कालावधी **(Programme Duration) :-** तृतीय वर्ष अभ्यासक्रमामध्ये दोन सेमिस्टर परीक्षा असतात. प्रत्येक सत्रात प्रत्येक पेपरसाठी अंतर्भूत सेमिस्टर परिक्षा ४० गुणांची आणि १० गुण अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षा

१.८. अंतर्गत मूल्यमापन (Modes of Internal Evaluation)- असाईनमेंट, ट्युटोरियल, प्रस्तुतीकरण, बहुविकल्प प्रश्न, तोंडी परीक्षा, प्रकल्प इ. साठी विद्यार्थ्यांना उपस्थित राहणे अनिवार्य आहे.

१.९. अध्यापन माध्यम - मराठी

अभ्यासक्रम

अ क्र Sr.no	घटक Topic	अध्यापन पत्रिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module I	ललित गद्य: संकल्पना व स्वरूप व्यक्तिचित्रे:संकल्पना,स्वरूप/वैशिष्ट्ये आणि वाटचाल व्यक्तिचित्रे लिखणासाठी आवश्यक गुण	१५	१
विभाग २ Module II	१) रामा मैलकुली - व्यंकटेश माडगूळकर २) मामा वरेरकर - शांता ज.शेळके ३)निळू मांग - अण्णाभाऊ साठे ४) मोरणी - विभावरी शिरूरकर	१५	१
विभाग ३ Module III	५) जमीला जावद- हमीद दलवाई. ६) यंकट अण्णा- व. बा. बोधे ७) आंबू आजी - कृष्णात खोत ८) 'स्वामी'कार रणजित देसाई - वसंत जोशी	१५	१
विभाग ४ Module IV	९) हीरा - इंद्रजीत भालेराव १०) सव्वा रुपयाची सासन काठी - आप्पासाहेब खोत ११) दादासाहेब वस्ताद - सायाजीराजे मोकाशी १२) डोकेवाला संशोधक : दादाजी रामजी खोब्रागडे - व्ही.एन .शिंदे	१५	१

*प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप आणि गुण विभागणी *

Pattern of Question Paper

एकूण गुण ४०

प्रश्न १	योग्य पर्याय निवडा	१० गुण
प्रश्न २	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	१० गुण
प्रश्न ३	अंतर्गत विकल्पासह लघुत्तरी प्रश्न (तीन पैकी दोन)	१० गुण
प्रश्न ४	टिपा लिहा (चार पैकी दोन)	१० गुण

सूचना : १) विभाग एकवर वस्तुनिष्ठ प्रश्न असणार नाहीत
२)अंतर्गत मूल्यमापनाकरिता १० गुण .

गटप्रकल्प विषय :

आपल्या परीसरातील शैक्षणिक ,सामाजिक ,सांस्कृतिक, कला क्रीडा आरोग्य राजकीय, इत्यादी समाज जीवनाच्या कोणत्याही क्षेत्रातील व्यक्तींची व्यक्तिचित्रे लिखित स्वरूपात प्रती प्रकल्पानुरूप ५ (किमान एका प्रकल्पास एक नुसार) तयार करून ती एकत्रित जमा करावीत .

मूलभूत वाचन

१. वास्कर, आनंद (संपा.) वाङमयप्रकार संकल्पना, (डॉ. विजय निंबाळकर गौरवग्रंथ) अन्वय प्रकाशन, पुणे
२. चौघुले, वि.शं. मुक्तगद्य : संकल्पना आणि उपयोजन, मॅजेस्टिक प्रकाशन, मुंबई, २००८ ३. शिंदे, रणधीर ललित गद्य ते मुक्तगद्य (लेख), दै. महाराष्ट्र टाइम्स, २९/१२/२०१३
४. मालशे, मिलिंद साहित्य प्रकाराची संकल्पना (लेख), साहित्य : अध्यापन आणि प्रकार, (संपा.) श्री.पु. भागवत, सुधीर रसाळ, मौज प्रकाशन, मुंबई १९८७
५. हातकणंगलेकर, जहागीरदार, पवार, गो.मा. मराठी साहित्य : प्रेरणा आणि स्वरूप, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई १९८६
६. पुरोहित, के.ज. , लघुनिबंध, साहित्य अकादमी, नवी दिल्ली

पूरक वाचन

१.माडगूळकर व्यंकटेश, माणदेशी माणसं, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, पुनर्मुद्रण २०१८ २.शेळके शांता, वडीलधारी माणसे, सुरेश एजन्सी, पुणे
३. साठे अण्णाभाऊ, बरबाद्या कंजारी, श्रमिक प्रतिष्ठान, कोल्हापूर, लोकावृत्ती २०१०
४. शिरूरकर, विभावरी, दोघांचे विश्व आणि इतर काही कथा, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे १९५७
५.दलवाई, हमीद , जमिला जावद आणि इतर कथा, साधना प्रकाशन, पुणे २०१६
६. बोधे, व. वा., गावाकडची माणसं, अक्षरबंध प्रकाशन, पुणे २००७

७. भालेराव, इंद्रजीत , गाई घरा आल्या, प्रतिभास प्रकाशन, परभणी
८. मोकाशी, सयाजीराजे , पंधरा ऑगस्ट, मुक्तरंग प्रकाशन, लातूर,२०१६
९. शिंदे, व.ही.एन., हिरव्या बोटांचे किमयागार, तेजस प्रकाशन, कोल्हापूर, २०१९
१०. खोत, कृष्णात., नांगरल्याविन भुई, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई
११. खोत, आप्पासाहेब , अनवाणी पाय, सन्मित्र प्रकाशन, कोल्हापूर, २०१५
१२. जोशी, वसंत आठवणींची फुलपाखरे, अजब पब्लिकेशन प्रा. लि., कोल्हापूर

संदर्भ ग्रंथ

१. जोशी, प्र. न. मराठी वाङमयाचा विवेचक इतिहास, अर्वाचीन काळ (१८०० ते १९८०), स्नेहावर्धन प्रकाशन, पुणे
२. भागवत, श्री. पु. साहित्य अध्यापन आणि प्रकार (प्रा. वा.ल. कुलकर्णी गौरवग्रंथ), मौज प्रकाशन गृह, मुंबई